

St. Pauli kirch v. d. w. d. l.



13.

490

R
548

RA 4082.

fronte.

N i a w i t e

Georgo Walgusfel.



Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis



Tallinnas, 1838 aastal.

vorsti pärriatte Kirjabege.

RA 4082.

2
TRÜ Raamatukogu

23009 M



W a l m i

Bibliotheca
universitatis
Dorpatensis

I. Rebbane ja kaarn.

Kaarn lendas läbhi tule, maggus tük lihha suus; rebbane näggi tedda tullemä, wahtis püst filmi selle maggusa tükki peäle ja mõtles: saaksin minna sedda ta suust pettetud. Rebbane, kawwal ellajas; ni pea kui lind pu oksa peäle heitis, ta pu älla, ja libbeda telega ütles: „Wennike, walgelind, saan ma sind ommeti nähha ja so kallist heält kuulda! mis leokesse tirri-lirri sinno heäle wasto? kui sa hüäd, se pörrutab süddant, ja keif mets kostab; anna ta mulle kuulda, et südda rõmus taks. Kaarn kulis, pea wilty, pilgutats filmi ja mõtles: egga ta mind tühja kida; pean ommeti wanna sõbrale omma heält andma kuulda. — Kui su lahti teggi, kullus lihha rebbasse ette mahha. — Sai rebbane lihha kätte, ütles: „mis sa seäl ülleweel nago sögge küssendad? sedda raibemad heält ei woi olla.“ — Kule mis ma sulle ütlen: Kes kido wõttab kuulda, selle meelt pettetakse ja ta rummalust naertakse; sest tühhi uhkus seisab ta süddames.

2. Messilane ja kerbes.

Messilane olli die kallat ja kiskus maggu-
 sat. Kerbes, kelle ninnasse se maggus hais
 toufis, heitis ta liggi. Messilane küsis:
 „Mis sa ommeti feik pääw offa teed? ma
 nään sind lendama ühhest kohhast teise, polle
 sul fergi tehtud egga maggusat korjatud. Ker-
 bes vastas: Mul paljo tehha, ühte ja teist
 kätte wõtta, et ma ei sa neid feik toimetada.
 Messilane andis tal moista, et sel wiisil tõ
 ei eddane, kui paljo korraga kätte wõtta, ja
 mitte lõppetust püda.



3. Sirts ja sippelkas.

Sirtsse kõht olli tühhi, ei teädnud kust toi-
 to sada. Tulli ta mele, et sippelka näind,
 üks allati tööd teggema. Lähjän ommeti ted-
 da palluma, et ta mulle laenaks. Sai ta
 sippelka pessa jure, üks sippelkas tuli, sure
 rükki weddades ja õhades, jäi seisima et puh-
 laks. Sirts astus liggi, ütles: „Wennike,
 sul paljo waewa.“ Sippelkas vastas: „Mis
 siin mailmas ilma tõ ja waewata on! Kes
 fedda ei tahha, näab murret ja tühjust.“ —

Sirts. Sul woib kül warra olla; tullin
 sind palluma, et sa mulle toito laenaksid.

Sippelkas. Sulle, laifale, laenata! wal-
 mis olled pettusse jutto peäl. Mis sa siis sui
 offa teggid, et sul nüüd jubba tühjus kã?

Sirts. Hüppasin Leht-Hanfoga woids,
 ja laulsin aia witeks.

Sippelkas. Oled sa laulnud, tantsi nüüd
 Leht-Hanfoga himmo offa.

Sirts. Kül raske tühja kõhhoga tantside.

Sippelkas. Te tööd, ei siis so kõht tühhi
 ei olle. Ei minna olle tõ waewa näind, et
 ma tedda sulle sõdaksin. — Minne, hakka tõ
 läbbi korjama, siis sul polle fedda häbbi, et
 kerjad, ja kawwalal wiisil laenuks küsüd. Korja
 aufaste, et Jummal õnnistaks. — Minne, sa
 wõtad mo aega.

Sirts läks mõnne sammoo, heitis lehhe alla.
 Sai pääw loja lainud, tõ neil tehtud, sip-
 pelkad ollid troppis pessa offas. Dhto olli
 wägga kanna; ku toufis. Sirts astus lehhe
 alt wälja ja laulis:

Nääd sa, ku, se kulla rattas,
 Weereb uddo järwe peäl.
 Pääw jo heitnud metsa tahha,
 Palla petnud warjusse.
 Ainult looke weel laulab,
 Tännab lojat armo eest. —

Kui sippelkas selle laulo kulis, wõttis heina
 pepred, ja wiis sirtsile. Sirts ütles: „Ma
 tännan sind anni eest, agga ennam weel õp-
 petusse eest! Sinno sannad jäänd mo süddamesse
 ja pähhã; ma hakkam tööd teggema ja ausal
 wiisil korjama, et mul ennam tarwis ei olle,
 teiste armo offida.“

Olgem targad nago sirts; — ellagem õppe-
 tust mõda.



4. Koer ja lihhatük.

Olli koer, kes lihhatükki kätte sanud. Kui ta läbbi jõe läks, näggi, et lihha warri wee sees hopis surem olli; ta lastis tükki suust ja pididi suremat jõe põhjast wõtma; otsis, otsis. Selle aia wiis wessi lihhatükki tammest alla. Kui ta tühja suga pead wee peäle tõstis, olli lihha lainud; ei ta ennam tedda näinud.

Sai ta wee rapputand, ütles: „Kui mul hea on, ei ma teine kord parremat lähhä püüdma.

Armsad, kui teil hea paik on, ärge minge teist katsuma; uus paik paistab, naggo warri wee sees, ikka parrem olla. Teil woib selle koera willetsus kätte tulla.



5. Walle ja ta palk.

Jürri olli lamba karjas; temma, nago sandil innimesel se wiis on, teisi narrida ja petta, hakkas sure healega hurjutama ja appi hüüdma; kui teised sedda kuulsid, pistid jooksma, et hing finni jäi; said ta jure, ütles ta naerdes: polle wigga, ma tahfin teid katfuda, kas tukkute. — Taggasi minnes, meeste meel olli pahha, et nemmad tühja jooksnud, ja soimasid tedda.

Tulli kolmas pääw, hunt olli karja hulka; ühhe lamba olli jo murdnud, teiste hulka möllas. Kül Jürri hurjutas ja hüdis appi; ükski ei tulnud. Näüd moistis ärra:

„Kes waltet prugib, selle tõe jut arwatakse walle hulka.“



6. Moistetus.

Meie olleme nelli libbedad wennad, ühhet päwäl, ühhest emmast sündinud. Mis need kaks wannemad woidawad, norematele kau-tawad. Kui mäng otsas, ükski ei woi woi-to, nago omma, ülesnäidata.

“qvvv! vjvvtv”



7. Põld hiir.

Üks põldhiir olli sure kiwvi alla ennesele ühhe maia ehhitand; arro ja tarkust möda teif illufaste teinud. Seenna ta olli ennesele hea warra korjand, tõ ja waewa läbbi. Tal ollid rukk ja odra päid suur hulk.

Siin on, et ma woin mitto aastad ellada; woin ka naese wõtta, lastel ep olle karta, et hädda neid kurja tele sadab. Kui Jummal mulle agga head naest annab, kes tõteggia ja murrekandja on.

Sai se nou tal woetud, teggi ta ennast illu-saks, lakkus külled ja jallad ja läks kallist teistpoolet ennesele otsima. Sai tüf maad läind, näggi omma sugu; astus liggi wa-tama, kas se passiks temma pessaefe. Terre-tas ja küsis: Kuidas teie omma aia widate? Deine wastas: Minna mängin sittikaga; kui ta lenno touseb, lõõn ma käppaga tiwa peäle, ja warsti panneb ta tiwad jälle kore alla. — Kas tahhad nähha?

Kossilane läks omma teed ja mõtles: Mis ma sellega teen, kes tühja tööd teeb, ja kelle aeg mängides kullub? ei sest maiainnimenne tulle, kes murret kannaks: küll leian naest omma mele järrele.

Nenda lotes, läks eddasi; ei olnud kaugele läinud, näggi teise hirekesse, rukkii pea suus. Waat, se on minno jäggo; katsus, kust ta teise rukkii pea leidis ja jookstes järrele. Augo su jures lastis pea suust ja ütles:

„Ma tullin teile appi, et teil sedda waewa ei olleks.“

Tüdruk. Mis waew se on? Ed, mis õppind, käib kergeste, ja minna sedda tööd küll teinud; hunnikust nähha, mis kofko korjatud.

Pois. Kas on lubba, et ma lähhan hunniko waatma?

Tüdruk. Wannemad ei olle koddoo, ei ma julge teile lubba anda, meie maiasse minna; kahnatage nattoke.

Selle aia tullid wannemad, ja tullid jookstes, kui näggid, et woeras olli pesa jures.

Perremees, ta naene, Kossilane.

Perremees. Ei ma tunne sind; kes sa olled? mis sa siin tahhad?

Kossilane. Egga ma hulluja olle; minno maia polle kangel, woib olla kolmed waud maad. Olge nenda head ja wõtke waewaks, tulge tedda waatma.

Naene ja mees watasid teine teise silmi, kas piddid minnema. — Naene olli warsti walmis ja ütles perremehlele: „Lähhame siis, wannamees, kui ta kutsub.“

Perremees. Noh, olgo siis, lähhame. Ea, tütreke, ja koiu, hoia maia ja ärra-jätta tööd teggematta.

Teed käies kiitsid neid päwapaissed ismo, ja sedda head wilja, mis Jummal lastnud kaswada. Said augo jure, pallus perremees wõbrad sisse minna, läks isse eel, et ta keif näitaks.

Seäl ollid mitto laiad teed, mis ta krapind, mitmesuggo wilja, kangelst todud, laadse ja herne kaunad. — Wanna eit, kui ta need laiad teed näggi, ja need fured wilja warrad, lipputas üksallati sabba ja hädis: oh, oh, mis hea siin on! Ei sanud ta su muido kinni, kui perremees tal kinkis laátse kauna. — Sai ta sedda sanud, jättis jummalaga, wõttis kauna suhhu, ja laddus omma pole.

Mehhed jäid järrele. Kossilane pallus siis wõbrast, kas ta omma tütre temmale naeseks tahhaks anda. Kui wanna issa sedda kulis, krasis taggumesse jallaga kõrwa ja ütles: „Ei tea, mis teine pool mõtleb; tulge meid waatma. Kui nou saab petud, siis sate otsust.“

Sai ta koiu, leidis wanna eide maoli maas; nenda laátse kauna kandes tedda wassitand.

Kui wannamees kossia asjast hakkas räkima, ta lipsti jallul ja küssendama: „Kuidas minna ilma tütreta korda saan! Ei, wannamees, ei ma omma tütre anna.“ —

Mees. Wõttame ommeti last ka kuulda.

Naene. Mis lapse arrust kuulda! paku agga, küll ta wastowõtija on.

Mees. Ea ei olleks rahhul, kui sul kolm meest olleks.

Naene. Miks ma rahhul ei olleks, kui mul kolm meest olleks; ma panneksin neid tööd teggema ja seisaksin pessa, — polleks waewa ollemas.

Mees. Sedda leppimatta ei woi olla, kui sinna! Mis se maksab, naesterahwaga waidelda, wiinne sanna jääb ikka temma suhhu. Torrise ni kaua kui tahhad, ma lähhan tütrega räkima.

Tüttar ja isä.

Isä. Tullen, tütreke, sul asja nimmetama. — Sul on kossilane. Ei tea, kas need sanunud so mele järrel on. —

Tüttar. Käl mele järrel! — Müüd süggisel meil iggasuggu toito, et woiksimet midmed pulmad teha. — Nelsjapääw ööldakse hea pulmapääw ollema; kas teed tulleswal nelsjapääwal mo pulmad?

Isä. Urra olle ni häddalinne! Ma ei olle sulle weel peigmeest nimmetand.

Tüttar. Tösssi, taadife; unnustasin küssida, kas tal illus sille nahk, kiskjad kōrwad ja pitkad küned.

Isä. Polle ma sedda tähhelepännud. Juttust arwata tössine ja tark, ja süddame polest selge ja hea loom. Keik ta maia ja mis ma näind, olli arwo ja wisi möda seatud. Se woib ennesel naest wōtta.

Tüttar. Ma jooksen, ütlen eidele.

Eit ja tüttar.

Tüttar. Eideke, kallis eideke, mul on peigmees, nelsjapääw pulmad, illus, sille nahhaga

peigmees. Polle tal mingisuggust wigga, ei ta lonka, ei ta olle ristluust wiggane.

Eit. Kule mul juttu! mis eest minna siis ollen? Eks ma polle sind kaswatand, keige kurja eest hoidnud, keik tööd õppetand? Kuida siis pulmad ilma minno lubba ja arvota seäte? — Kes se peigmees on, kes ei tahha kanna-tada? sa polle tedda weel nimmetand.

Tüttar. Käl isä ta teab; egga ta ommeti ei waltetand; se kurwastaks meelt. — Seal ta tulleb! küssi eideke, kas polle tössi.

Isä, eit ja tüttar.

Eit. Ütle, ilmatark, mis nou teie möllemad lapsed ühtekokko piddand? Arwate et kas mind sõnud, et teie omma pea järrel, ilma minnota, sedda asja eddasi aiate? — Müüd woite odata.

Isä. Miks sa warsti hambaid näitad? Meie tullime tütreka, sind kuulma, et meie ühhe nousse heidaksime. — Mul jäi ütlematta, et kossilane sulle ja tütrele paljo terwist satis. Ta jäi wallitsema neid parremaid läatse ning herne kaunad, mis ta sulle lubbas tua.

Wannaeit, sedda kuuldes, jäi mötsema, nurri karwad mängisid, keel jooksis möda mokka; ütles siis: olgo! hea maiamees ta on, kes tedda tunneb, kidab tedda.

Said need sannad ööldud, jooksis tüttar ühhest nurgast teise, sabba selgas, ja jälle augo peäle watama, eks peigmees pea tulle.

Kel head ello wisid, ja kes tarkust möda ellab, sel igga assi korda lähháb. D. M.

8.

Jürri Tarwel olli sullaseks ühhe wana targa perremehhe jures, kus temmale armsa jutto läbbi mitmed kallid õppetused anti kuulda. Jürri olli tark kül, neid meles piddamas; ta ellas perremehhega, nago laps isaga; nende wahhel seisis armastus; iggäiks hoidis ennast, et ta sedda armastust ei rikkund, sest armas tusse läbbi ello rõõm kaswab. Ta hoidis perremehhe maia asjad, ennam kui ennese. Üksford teised teomehhed naersid tedda, et ta wiimse heina kõrrekesse kofko korjas, mis hobbone sel korral ennam ei tahtnud süa. Ta sõtis talle leiwatükki ommast kottist. Egga se tedda ommeti rammo ei aia, ütlesid teised. Kas ta siis waene? ükski teie hooste hulgast, polle temmast parrem, kōstis Tarwel. Kui teie omma künni tükidega tukkerdate, ma lähän koio, pääw weel kõrges, ja mo tö aufaste tehtud, polle waggo wahhele jäetud.

Teomeeste hulgast, Hans Takel olli ta nimmi, tõstis sanna, küsis: „Kui sa nenda holega perremehhe heina kõrrekesed korjad, ja ta asjad hoiad, kas sa õse ta krantsi aitad haukuma, et warras liggi ei tulleks?”

Jürri Tarwel wastas: „Krantsi kääst ma selle hea wiisi õppind. Kui koera südda ärratunneb, et perremehhe warra tulleb hoida, kes ennam ei sa, kui leiwakorokesse, ei siis innimesse südda tohhi sandim olla kui koera. — Perremees teeb mulle head; mo poolt tullub temmale heaga tassuda. Wata, koer mul head wiisid õppetand; kes sinno õppetaja olnud? Wisiste kiffja hunt. — Kas Esko Hanso kün

ja Waino Jürri ait polle sinno kistud; woib oll, neidsuggu tööd sulle weel ennam tehtud.

Üks teomees olli leiwakotti Finniyannud, näitis rusikast Taklele, ja ütles: Ladri Malle kirst ka sinno murtud; selle waesese sa ei jätnud mitte põrmugi. — Takel olli wait, agga ta lubbas sedda wihha, mis süddames, kõrso kohhal Tarweli kätte tassuda. — Dõldi: ei sa tedda seäl kätte ei sa, ta ei olle kõrsokäia; mis sa läksid pillkama! jätta tedda rahhule, kui sa tark olled; ei ta sinnusse ei pudu, et kül moistab sind wasto wõtta. Kui keik ollid sõnud, ja hobboseid omma aia puhkand, läksid kündma.

Jürri Tarwel olli ette künd ja läks koio, pääw olli kõrges. Sai maiasse astund, näggi, et perreide nou olli leiba seada; wõttis õmbrit kätte, läks kaerwale wet toma ja panni padda tullele. Sai se tö tehtud, läks reie alla hoost watama, wiis hoost põllule, piddi omma kasso wakka kündma, mis perremees omma põllo otsast talle annud. Perremehhe loaga ta hobbose olli wõtnud. Sai hobbone sahha ette, löi kääga laudja peäle ja ütles: Kännata kõr wikenne, lassib Jummal wiisja kaswada, ma tassun omma wiisaga se waewa kätte. Sai pääw loja läind, Jürri lõppetas tööd, ja läks koio. Tüdruk olli jo warremalt tulnud. Sai perre kofko, perreieit ehitas sõmalaua.

Perremees (Hans Akker). Kus meie Mart on?

Perrenaene (Liso Akker). Piddi karja minnema jällokest watama, ja koio aiama. Ei moista, et ta weel polle tulnud, pimme

jubba kae; kúl wiisfiste se waene laps tedda hõlega otsib, et ta õni ärra jääb.

Perremees. Egga ta õkul ei olle, et ta päwal pimme ja õsel nääb ja leiab. Eks pois hakka agga laia teed mõda ladduma? — Mis teed ta kääb, sedda otsa ta leiab. — Kule, armas naene, kui pois hukka lähháb, so hinge peäl se sü seisab! Olleksid sa wana rahwa sanna mele tulletanud: "Midda armsam laps, sedda kibbedam wits." Kui hea maenitsus ei aitand, olleksid temmale monne hobi annud. Senni kui ta mehhe ja targa arro kätte saand; ta mittoford meest pahhandand ja temma läbbi meie wahhel monned riud sündind.

Perrenaene. Ärra torrise, taadikenne! ta alles weel rummal.

Perremees. Nummal ta woib olla, et ta teed koiõ ei tunne. Teised poisid, temma-ga ühhe wannused, kunnawad ja tewad, mis kätte antakse. — Leeris kääind mees! mis meie tedda otame? hakkame sõma.

Sõma laual rákis Jürri Tarwel perremehele sest riust, mis temmal Hans Taklega olnud

Perremees. Mis sest ülleannetumast rákida! se katsund keik kunstid ärra. Oõidakse, et ta teekáiate asja pudub. Ei tal rahhast pudo ei olle, maksab omma wina ja annab teistelegi. Ei sel mehhel woi hea ots olla.

Perrenaene. Kui sa koddõ ei olle, siis ta tulleb meie Marti watama, ja wiib tedda ennefega.

Perremees. Ärra lasse Marti minna.

Leiakfin minna tedda siit, kúl ma tal jallab alla teekfin. Se mees sandim kui kurri tõbbi: kus sedda suggu kääb, seäl kurri astub tagga järrel.

Perrenaene. Lähhán ommeti watama, kus meie Mart jääb.

Perremees. Kus sa tead otsida? egga hundid tedda ep olle sõnud. Kúl ta tulleb õse, kui meie maggame. Warra weel maggama minna; wõtke wõkkid kätte, minna kisse sun peergo.

Perrenaene ja tüdruk istusid wõkki tahha; tüdruk küssis: Kas perretaat ja perreet himmustaksid luggu kuulda, mis ma moisa kõgi tüdruko káest õppind?

Perremees. Lauula, Lenõke!

Lenõ laulis:

Kúl mo jalg nüüd keerab rattast,
Agga mõttes seisab mees.
Ei mo jalg ei keeraks rattast
Õlles ta mo wõkki ees.

Eile õse näggin unnes
Tulli hunt ja kiskus sea.
Tännarwo mul tulleb peigmees,
Sest se unni wägga hea.

Krantsike se haugub oues;
Põitsa plakso kuluf' la.
Oh, mo südda peksab poues —
Peigmees tulleb, leda roa!

Killin kuluf' jubba liggi!
Kookse, eit, ja to mull' wet;
Minna waene, must kui piggi,
Peesen filmad, peesen káed.

Jubba paggan wiis tab ärra,
 Möda läks ta meitest jo!
 Nabrel hirnub temma märra,
 Lifol kossfilasjed jo!

Pannaks' pulmataua tahha,
 Lapse hoiab siis ta kää,
 Unnab andid, towad rahha —
 Tooks mull' Summat pulmapää!

Perremees. Kule immet, kus lauloteggia
 nüüd näesterahwa unnenädest kuulnud! Walle
 puhhas, egga unnenäggo peigmehhest teädust
 anna.

Perrenaene. Miks ta siis walle on?
 Minna mäletan, enne kui prudiks sain, näg-
 gin unnes: olin karja korral, sōin pu al mar-
 jad, tulli maramatta suur karro; minna eh-
 matastin, pididin möda puud illes ronnima;
 ei saand egga saand. Minnestasin pu alla
 ärra. Karro tulli ja fiskus kappaga rätkiko
 kaelast ärra. Kui ma selle unnenäggo teistele
 nimmetasin, ütlesid: sul tulleb rikkas peig-
 mees; ja tulli. Hunti unnes nähha, ep olle ni
 hea kui karro, ja rebbane öiete raibe.

Perremees. Leno, olled sa unnes jubba
 nisuggust ellajad näind?

Leno. Mōnne ö eest näggin; rebbane pid-
 di minno kasso-kanna wima.

Perremees. Mis paggan, rebbane!

Leno. Rebbasest woib hunt tulla.

Perremees. Sa teed rebbasest hundi, et
 sul parrem peigmees olleks. Ei immet ei sünni.

Leno. Nägitwad, et innimenne woib hun-
 diks kää; eks se polle suremimme?

Perremees. Se on se wiimne walle.—
 Zarwel, kes sedda jutto peält kuulnud, kūs-
 sis Lenolt, kas rebbasse nähk ja Takle juuk-
 sed ei lähhä ühte karwa; wimaks ta kasso-
 kannakesse ommeti kätte saab.

Leno. Olle wait, mis sul räkimist!

Perremees. Pange wõkkid paigale, ja
 heitkem maggama.

Sai öse läinud ja kuk hommikust laulnud,
 perremees olli essimenne illestouma, wõttis
 tuld illesse. — Mart wiskand kesi pörran-
 dal mahha ja maggas.

Perremees. Siin so pima wasfikas on!
 Mart, touse illes!

Perrenaene. Kas tedda maggada, ta
 eilse otsimisega woib wassind olla; mis sa
 waest last waewad, ei tea, millal wimaks sö-
 nud.

Perremees. Kui ta polle süa saand, ta
 omma sü. Kule Mart, touse!

Mart. (unnest) Mis sa mind rapputat?
 sa andsid kõrtsmikko kätte, se wiis ta kauba
 kambri.

Perremees. Touse, ma ütlen, ammogi
 aeg, unnenäud lõppetada! — Mart hakkas isä
 heäle tundma, touis püsti, tuikus jalgade peäl.

Perremees. Eks sa polle agga wina
 wōtinud? kas sa kõrtsus käind?

Perrenaene. Sa nääd, et laps weel
 unnine; kōwwa pörrandel maggades, ei olle
 saand unne otša aiada.

Perremees. Jffa sa lapse poolt seisad; sel wisil sa temmast kõlwalikko innimest ei sa, kui sa sedda, mis kurri ja sant on, ei tahha laita. Kõil sa teiste sandid wisid laidad, agga omma poia pahhad wisid sa wabbandad. Ma lähhan põllule; Mart, saad sa sõõnd, wõtta hobbose ja äffe, ja tulle järrele.

Teomees läks moisa, perreit läks reie alla lehmi lüpsma. Mart ütles Lenole: Takel satis paljo terwist ja kutsud sind pühhapäwa figele; ta lubbab sul illusa räätko anda. Leno tahtis weel pitkemalt temmaga jutto aiada, agga Mart ei woind jada, et isä kinnitand tulla. Sai põllule, isä hüdüs: tulle mo jure!

Perremees. Mart, mul on sinnoga rääkimist; olle õige ja otsekõhhe, ärra walleta, kui sul süüd! Rääid sa pimmedad teed, ja puad, mis polle õige, tunnista. Kes omma kurja tunnistab, se pörab; sest tunnistusest nähha, et ta kurja wihtab. Naste, isä enast hukkamoista, kes sedda woito omma peäle saab, selle silmad lahtiläind, selle süddames iddaneb armastus hea pole, ja kannab kalli wiija, süddame rahho ja rõmustust. Kes puab kurja walle alla petta, et ta kül nuhtlust ei nä, agga süddames temmal õigusse moistija, kes tedda hukka moistab. Tä südda häddas, nago tui, kedda kul tagga aiab. — Neile, kes sedda woito omma peäle sanud, omma sü ülestunnistada, ja kes kurja mahha jätwad, neile tulleb kät anda ja õõlda: meie olleme leppind, wend! Menda ma leppin sinnoga, kui so jut selge ja tõssi on. Kes sul parremat woib sowida, kui minna, so isä?

Kes sind süddamest ennam armastab, kui minna? ma sind õige tele hoian. Kui sa arro kätte saad, sa mind tännad. Ütle, mis sa eisel päwal teind? Kus sa olnud?

Mart. Ma läksin eile sälgo koi aiama; otsisin ni kawa, et pimme kätte tulli, ei leidnud. — Koi tulles, Takel juhtus wasta tullema, pallus omma kasa tulla, ütles pimmedat kartma, heina kot jäänd reie jure; ma läksin temmale seltsiks. Sai ta reie jures kotti selga wõtnud, läksime kõrtsso. Hans hüdüs: Kõrtsopappa, anna wina; wõttis ühhe sutäie, ütles: egga mees ühhe jalla peäl seisa, anna agga teist; kaks polle ühtegi, kaks kanna jänno, anna kolmandama. Panne kridi kriipsud seina peäle, ma toon sulle surema kotti, mis õige kusstutaja on. — Minno peäle aias wäggiise, ei olnud rahhul, piddin sutäie wõtma. Wiin hakkas pähhä, teik kehha löi sojaks, minna toast wälja ja tullin tuikudes koi.

Perremees. Kas sa ei tea, olli willi woibeinad kottis?

Mart. Pimme olli, ja minna ei moistnud wadata; woib kül olla, et willi olli, mis kõrtsmik sedda kauba kambri wiis.

Perremees. Sinno juttul toe jutto karto, tulle et ma sulle kät annan; sa olled mo armas laps. Mart tulli, andis isä kaele suud. Wannamehhe filmi tousis wessi. Kule weel poiofenne, mis ma sind süddamest õppetan: Ärra seltsi mitte sandi innimestega. On üks tõssi ja tark sanna, mis ütleb: nimmeta mulle, kellega sa seltsid, siis ütlen ma sulle, mis sug-

gune sa olled. Hoia ennast Hans Takle eest; ärra temmaga te teggemist. — Mis ma sind weel teigest süddamest pallun, hoia ennast wina eest; se on kurrati käärahha. Panne tähhele, kus wiin maias seisab, se maia waub, tō jääb teggematta, maia assi murretsematta. Üks pääw kullub wina wõttes, teine pääw puhhates. Kuidas maia woib forda minna, kus tarf meel ei wallitse ja täit tödd ei tehta. Wiin pörrutab terwist ja on mese ja tō tapja.

Minne nüüd, ja nimmeta Tallitajale, mis sa mulle ütlend. Kes kurja salgab, seisab kurja poolt, ja tulleb kurja hulka arwata.

Pois läks, isä jäi kündma. — Sai perreelit lehmad lüpsend, tulli tuppa, otfis noud kokko, piddi kangast käärima. Üksest küssiti, kas perremees koddō.

Perrenaene. Ta põllul kündmas. Kes se küssia on?

Marret. Minna. Eks sa ennam tunne wabbadikko Marreta?

Perrenaene. Kes sedda siin waldas ei tunne! mis asja pärrast sa siis tullid?

Marret. Tahtsin sind nähha ja kuulda, kuidas kässi käib. Täanna nenda willo tuul, kehha diete wärriseb. Eul rikkas maia; egga sa winata olle. Anna mulle kortle sisse, monne pipra iwwaga; se kautab kōhho wallo, ja hoiab kurja tule wasto.

Perrenaene. Polle wina meie maias; ei wannamees tedda salli, ta ütleb wina kurrati käärahha ollewad, misga temma innimesse meelt ja moistust rikkub, ta terwist ja

tō himmo kautab. Ta ütleb: „kus wiin ühhest uksest hakkab sisse kääima, teifest uksest maia õn ja rikkus lähhäb.

Marret. Kas sa lubbad, istun siin nattu te toli peäle, et jalge puhkaksin; mul täanna weel paljo kääia, Kōrwe, Ladriko ja Waino perresse.

Mis siis teie kōhhal kuulda? Meie Ceppa perres laps kulkund leeauko; perreelit saatnud warsti tüdrukō moisa, omma hädda kääbama ja lastnud panspligi palluda. Ma ütlesin talle: mis se aitab, olleks sa moistnud kääbbara musta küssida. Wõitaks ommeti suur Jummal lapsofesse siit ma ilmast korjada! Mis sest tulleb, ei mitte muud, kui teistele tülleks ja ennesete waewaks. Lapsi neil kül, kui need agga moistaksid leiba murretseda. Ei ma moista, mis nisuggufed paari lähhäwad, kes ei tea, misga need waesed lapsed toita; mis muud, kui ennesete patto koormaks ja teistele waewaks. Jookswad palja persega mōda kulla, ühhest maiast teise; tullewad minnogi waese kallale; mul neid issegi nelli tülkki, ei tea kus panna. Pakkun neid kül kurja lapses ja lapse hoidjaks; ükski ei wõtta. Sain wimati Hanso naesega tüllesse; minno Pēdi wõtinud kōggematta temma kanna pesast munne; ta nokkind tedda selle eest: laps tulli nuttes kōio; minna läksin ja haukutasin tedda omma korra; ta häbbematta ütles, et ma sel wiisil kui ma kurja te peäl lapse poolt seisan, temmast ühhe warga kaswatan. Mis ta mo last wargaks sõimab.

Perrenaene. Kui sa abbiello laidad, miks sa siis mehhele läksid?

Marret. Olleksin minna keik need mured ja waewad ette näind, mis minna waene kaännud, ma polleks ellades sedda mõttet wõtnud. Mis mul tüdrukto põlwes wiaga olli! teggin omma töö, murret ma ei tunnud. Nüüd pean jubba omma koorma kandma! — Kas sa kuulnud, Rangro maias piddand kahjo sündima. Lapsed läinud tullega reie alla porsaid watama. Oh! ei tulnud mele sulle õõda, Rangro eide wanna emmiksel 9 porsad. Lapsed läind neid watama; tulli kukkund Manni Käest mahha, hõlled hakkand põllema; laste kisa peäl Rangro eit läind watama, näind tuld; lipsti wisikand omma kue seljast tulle peäle ja jalgadega trampimas; lämmatand ommeti tulle. Ma ütlesin talle, eks sa olle rummalam kui laps, et sa neid lassed tullega kääia. Olled sa ka kuulnud, mis riid Kaddaka Annel omma tüdrukoga olnud? Ta saatuud tedda lehma lüpsma; egga keik perrenaesed, nago sinna, sedda omma waewaks wõtta; saand tüdruk lehma lüpsnud, toond lüpsiko tuppä; perreelit näind, et pima polnud enam, kui kortle ossa, ja lüpsik olnud pessematta. Ma tunnen sedda lehma, punnase päits, täie kehaga lehm, pea nago sinno muste küt; Kääntla kuul sai kolmandama wasstika emmaks. Lihhonik Andrei pakkund 40 Dübla; ei ta olle ärraannud. Se on agga tüdrukto tühi jut, et lehm lüpsiko jallaga mahhalõõnd; tüdruk wõssiste selle pima isse ärrajonud; ta on üks miarias. Nüüd ta tõstab selle waese lehma

peäle süüd ja walle jutto, ja laidab tedda ilma asjata. Ollete kuulnud, et tännawo nekruudid woetaks. Hans Takel lastnud ennesele lõnga-õlli tua, sest on kaks näddalat teed; ei tea, mis ta weel jalla peäle pannud, jalg diete sant. Kül temmale õõdud, et jalg ei parrane, kui ta wina mahha ei jätta. Ei sedda polle lota; igga sutäiega himmo touseb; wiin nago tulli, midda ennam tedda puhhataks, sedda suremaks ta lähhab, se on wina wiis. Ei ma olle sulle weel ütelnud, mis melepahhandus mul tee peäl juhtund. Ma läksin sure Kappa kõrtsu, piddin wanna kehha sojendama; sain uksest sisse, Hanso Leno hüppas kõrtsu laualt mahha ja otse kohhe minno peäle, ja kiskendas: Kuida sa, kurrati hilp-arrakas, sinna kahhe perre koer, kes muud tööd ei te, et ta ühhest perrest teise jookseb ja keik suggu walle juttud kaännab, sedda kidab, kus ta on, ja sedda laidab, kust ta tulnud, kes nago mustane peäle aiab, et ta ommale ja omma hundipoia lastele middagi saaks, kuidas sinna raibe julgesid minno peäle waltet tõsta, et minna selle linna, mis moisa pügist kaddund, warrastand? Ma ütlesin talle: Mis sa ilma asjata kiskendad, eks sa kiitnud sedda linna, ja ütlesid: olleksid mul ka nisuggused; kas se walle? Keik sedda kuulnud. Kui linna järrele pärriti, ma ütlesin: Kui Hanso Leno tedda agga ei wõtnud. Ei ma ütelnud, et mo film sedda näind. — Ta wihha touseb; otse mõda kõrtsu, kust ta piddi mallakast leidma; minna pistsin uksest wälja, kuulsin, kui ta kõrtsu ukse ees hurjutas: oot, oot, hilp-arrakas, kül ma sind kätte saan.

Verrenaene. Da lubbas mul tanna tulla aitama kangast kārīma.

Sai Marret need sannad kuulda, polnud temmal ennām rahho.

Marret. Enne kui Jummalaga jättan, mul suur palwe; ei tea, kas tohhi nimmetada. Meie sauna kattukses suur auk; nüüd wihmase aiaga jookseb wihm sorriinal sisse. Jubba leotand pōrranda, tubba shaiso tās, ei tea, kuhho neid waesid lapsi panna. Sinno wannernamehhel näitse suur hōlle-kuhhi seismas; kui sinna tedda pallud, siis ommei ta lubbab meile sadda kubbo laenata. Tullewal süggisel maksame kätte; ehk kui sa tahhad, ma tassun tōga, tullen sul heinamale, aitan sōnnikud tōsta ehk wiija leikada, ma moistan feik tōdd.

Verrenaene. Jah, telega! Kus siis teie hōlled jānud, et sedda auko kattuksel kinni ei pannud.

Marret. Mōh nāād sa, eidekenne, minno Hans teind jubba kewwade Nurga fōrtsmik- koga kauba, kümme koppika kubbo eest, ja wōtnud seitse rubla kae-rahha. Pole hinnaga lotis süggise teifest kohhast hōlled leida. Nüüd rahha otsas, hōlled polle ka ollemas; pallun ikka, pai eideke, lubba meile need monned kub- bokessed.

Verrenaene. Ei minna tohhi lubbada, polle se minno asfi, se on wannamehhe; agga ei usso, et ta annab. Da ütles wimati meie Martile, kui hōlle-kubbo hinnast jut olli: „Meil on weel, Jummal tannatud, hōlgi! ei ma neid mūu, — oigo hind mis tahhes. Mart, poiioke, pea meles: kus wanna warra lõppeb, waesūs

hakkab; pōllust ma neid ollen saand, pōllute ma neid wiin; kes pōldo ei toida, sedda pōld jättab toitmatta.“ — Kui mees lubbab, kōl ma ütlen siis.

Marret. Jättan siis Jummalaga: annab aeg, tullen jälle waatma.

Sai Marret laind, perreelit istus sōma-lauale, leiba wōtma. Tallitaja astus tuppā, terretas.

Tallitaja. Jättago Jummal leiba!

Verrenaene. Jättago taewa issa! Kus teie siis tullete, et teid ommei ka saab nähha?

Tallitaja. Tullen moisast, ja tulin siis ka monne aia takka wannad nabred waatma.

Verrenaene. Miks meie Marti tanna moisa kutsuti?

Tallitaja Olli wargusse asja pārrast.

Verrenaene. Tulle Jummal appi, egga meie Mart ommei warras ei olle. (Leiwatük kuffus nāppust rūppe.)

Tallitaja. Ei Mart warras ei olle, Mart aus mees. Temma rākis mulle, et ta Taklega reie jurest tulnud Takel annud kotti, mis ta seält tonud, fōrtsmikko kätte; se wiind sedda kaubakambri. Temma jutto peäl lāksin fōrtsso, sedda asja tagga pārrima, nenda kui tallitaja ammet õppetab, igga asja bigel teel hoidma. Sain fōrtsso, piddin kaubakambri minnema; fōrtsmik tōrkus wasto, kūsiss: mis sul seäl offimist? Ma ütlesin: tullen waatma, kas mōddud biged ja wiin selge. Urra toppi ninna feige kohta, ütles fōrtsmik: polle sul siin teggemist. Kui sa ei moista minna, siis ma

moistan sind sata. Ma ütlesin temmale: kui ma kaubakambri ollen käind, siis ma lähân. Ta wastas: kui sa saad jalla alt läbbi puggeda, siis katsu. Mis sa rummalad sanad rägid. Ma läksin wäggise; ta wöttis rinnast finni ja wiskas mind kõrtsopõrrandale mahha. Ma hüüdsin Heino Willemit appi ja läksin kambri, et ta kül wasto panni. Temma tuli ka kambri, wandus ja kissendas. Nenda kui uksest sisse läksin, ma nägin, kot seisis nurkas; küssisin, mis kot se on? ei ta wastand; lähân ommeti watama. Utlen: ennâ immet! sinna olled meie hulgast se keige warrasem olnud wilja peksma. Mis sugguse reie sojaga need peksetud? Siin monni heinakõrs hulkas; so teised kottid woiwad täis olla, et sa teomehhe heina kotti wõtnud. Kelle ta on. — Kõrtsmikko su seisid ikka finni. Se assi tulleb kohtopäwal teada anda, et iggäiks omma kätte saaks. Tulle laupäaw moisa. Sai kõrtsmik sedda kuulda, hakkas palluma: Pappake, mis sa sest tühjast asjast kohto lähhad kaebama, polle seal poolt waffa. Ei sa olle weel meie wina möödud näind, egga meie saksa-wina mekkind; egga ma sinno kääst rahha lähhä wõtma; katsu ommeti, mis ta on. — Ei minna wõtta wina; minno parrast ta seisiko, ja läksin omma teed, et kül pallus, et ma pidin wõtma. Müüd tullen moisast ja nimmetan teile, kuida selle asja ots olnud. Küssiti kõrtsmikko kääst, kelle kot se on? Kõrtsmik wastas: kaks meest tulnud kõrtsu, üks nende hulgast annud temma kätte kotti, et ta kaubakambri piddand wina; olnud pim-

me, ei temma neid tunnud. — Kui sa tuld said lilleswõtnud, eks sa siis meid tunnud? ütles teie Mart, eks ma olnud üks ja Takel teine? Temma kot se on; mäe reie hõllekuhja jures ta seisid, kui ta tedda selga wöttis. Kõrtsus Takel wöttis kolm futäit: ühhe ta panni mind wõtma. Eks ta lubband sulle weel üht kotti tua, mis keif kridikriipsud kus tutab? — Herra kulis peält ja ütles tallitajale: pange arrud kokko, ja moistke Taklele temma tö palga. Sinna, kot-kõrtsmik, olled tänapäaw omma kohhast lahti. Kui sul sedda kohta anti, sul nimmetati ette, kui sinnust kurja kuulda, siis sa olled selle kohha kautand, ja teist pannakse sisse. Mul se murre, teist kõrtsmikko katsuda; warga wastowõtja, sul se surem murre, teist kohta leida: kes warrast tahhab wõtta! Sedda, kes wargust wasto wõttab, warga hulka arwatakse; kui ei olleks wastowõtjad, polleks wargusse wijad. Kurjad himmud rikkund sinno moistusese; nenda mitto sinno hulgast, kes ei olle targemad, püüdwad, et kurja tee peält leiaksid, sest et ta kergem on sada. Sa olled weel ühhe sure sü allune; sa olled tallitaja rinnast finni wõtnud ja tedda põrrandale mahha wisand; se tulleb Hakenriiherrale teada anda. Kõrtsmik pallus wasto, et mitte tedda Hakenriiherrale sata, ja tedda kõrtsu jätta. Herra wastas: habbe-matta innimenne, sa püäd mind kurjade hulka kiskuda: ei! kes kurja sallib, parrandab patto teed ja sünnitab kurjateggiaid. Minnust se seisiko emal. — Sai Herra sedda ütletnud, jättis meid õigust moistma, agga Marti pähhä pan-

ni omma kää, ja ütles temmale: Laps, pea
sedda teed kinni, ja olle nenda kui sinno isä,
siis Jummal sind õnnistab ja annab so ellule
hea otša.

Tallitaja jut olli otšas; jättis Jummalaga.
Perreeit löypetas sõmisse; panni omma kas-
watikko kehrama ja pooli teggema, isä istus
jälle tellide tahha.

Wasto õhto panni padda tullele, perrele
pudro keetma. Teine pääw Tarwel ja Leno
lääsid kirviko. Perreeit laulis omma laulora-
matust ja wannamees ja Mart kuulsid peält.
Wasto õhto Leno ja Mart pallusid lubba,
Egele minna; perremees lubbas, kinnitas, et
Mart agga mitte wina ei piddand wõtma. Nem-
mad kuulsid kangelst ege kiiksuma ja rõõmsad
laulud; libbedamalt lääsid jallad.

Waino An lubbas neile üht uut laulo
kuulda anda; tulli hul' kuuljaid.

An ütles: Noh, soudjad, laske kiik kää,
ja laulis:

Jani õhto, tulle jures,
Näggin ma sind ege peäl.
Seäl ma kuulsin mitto laulo,
Kuulsin sinno kallist heält.

Kiikmest tuul sul tousid kääsed,
Müstad juuksed, perja pael;
Rõõmsa süddamega näggin
Sinno kääna walge kael.

Ei sa tulnud minno mõttest,
Ei mo südda jätnud sind.
Minna sow'sin keik se õse:
Armastaksid sinna mind.

Kui sa mulle kät ei anna,
Siis mo ello ots on kää,
Pea film ei nutta enam,
Ei mul paista enam pää.

Kui sa teise mehhe wõttad,
Hauast kutsud sa mo hing',
Õse atal; sāngi jures,
Kuled sa mo nut' ja wing'.

Pilliga sind widi koio,
Koio lääks siis pois ja mees,
Ükfi jään ma ege jure,
Dliti sure murre sees. —

Sai laul löppend, keik hüüdsid: Anneke,
wõtta weel üksford lauda! An laulis teist-
forda Mart kulis waikselt, hingas ja õhkas,
wimaks ütles: Se wiist tõssi, mo südda sedda
tunneb; ei ta olnud enam juttomees, temmal
olli ennesega teagemist.

Zakel tulli Lenot terretama; ta olli jo mon-
ne sutäie wina wõtnud, õh' kääs suust, keel
tal olli kange, sannad seggased, polnud õiete
arro juttule. Wimaks ütles: Ma sadan om-
ma Lenokessele sidi räätko ja põlle, mis kallid
ja käänad on. Leno ütles, et ilma perreeide
lubbata wasto ei wõtta; ta jätko need asjad
saatmatta, ja hüdis Marti, et ta koio tulleks.

Teed kääs Leno tõstis mittoford jutto, ag-
ga Mart ei kuulsud, ei wastand; ta südda
ja sannad jänud Anne kätte. Said jälle tük-
ki teed läind, Leno küsis: Mis sa mõtled? Mart
wastas: Ma kuitsin Annele omma isä ja
emä, ja piddin — piddin — Mis sa küsidsid,
jätta mind rahhul. Leno nou olli, küsides

Marti mõttest arvo sada. — Kas sa ütlesid jo omma mõttest Annele, kas ütlesid, et sa tedda armastad? — Olle wait; ei sa tea mis sa rāgid. Jut olli ofas, mollemad lāksid nago waagad lambad, teine teise järrele koio.

Tulli teine pääw, ja Marret astus ufsest siise; olli terretand, kūsiss perre-eide kääst, kas Leno koddo. Leno kulis, tulli reialt tuppja ja kūsiss: mis sa minnuft tahhad?

Marret. Sa tead, ma sind ifka kiitnud ja armastand; agga nüüd ma toon sulle sannumed, mis lodan melepärrast ollema. Ommeti sa nüüd mul uut mütsi lubbad, pärrast ma näitan sulle sidi rättiko ja põlle; sedda illufamad sa polle nellipühhi kirrikus näind. — Wõttis põlle alt poddeli, näitas Lenole, kūsiss: Kas moistad mis se on? Se on kossilasse kulamisse wiin; mekki Lenole, mis magus ta on!

Leno. Ei ma enne keelt ta liggi pista, kui ma ei tea, kes tedda sadab.

Marret. Se keige priskem pois walla hulgast; temmal, Jummal tännatud, omma koppikad. Nammo temmal on, nago härjal; kui ta wāggipulka weab, wõttaks walla korraga ülles. Takel ta nimmi, kūs sa tedda tunnend.

Verreeit ütles: „Lojus ta woib olla. Ööl, dakse, et ta kõrtsso kohhal nago hārg mōrgab; Sa rahha-koppikad ei seisa ka tal kaua, need wauwad wina al, nago kerwadene lummi, pāwa paistes.

Marret. Mõtle Lenole, kui sul on mees, polle sul siis muud murret, kui ennefe eest;

ei sul olle ennam heinatükfid, ei wiisatükfi; polle reie peksmist, egga korra nāddalad, neid wabbadpāwi polle arwata.

Verreeit. Noh, wata, mis kahhekelelinne sinna olled! wimati sa kahhetsefid, et sa mehhele olled lāinud, ja sowisid wiuhaga meest ja lapsi surma subhu. Eks sa öölnud, et need murred abbiellus raskemad kanda, kui se tõwaew tüdrukko põlwes; et sa ei tea, kuhho need lapsed panna, kuidas neid toita. Nüüd sa tulle ja pakkud üht wiggast meie Lenole.

Jūrri Tarwel. Marret, sul jāi Lenole ütlematta, et tal agga poolt waewa on: tal ei tulle ennam kui ühhe sukka kudduda. Takle teine jalg ei falli ninna, ei sukka.

Marret. Et ta lonkab ja jalg wāhhā haiseb, mis sest wigga? kūs se paraneb. — Põlle ja sidi rättiko piddin sulle näitama. — Oh, minna waene! kus se põl on! ma pan nin tedda kaenla alla, rättiko pannin poue; wist ta kukkund mahha, kui ma poddeli korki seädin; kūs ma ta leian, koio miinnes.

Piddin sulle ütlemā, Takel lõnud perremehhest lahti, perremees temmaga taplend, et ta allati teopāwad wōlgo jāttab ja tühjalt leiwa kotti kullutab. Takel lāind omma hādda kõrtsmikful kaebama, se lubband tedda ennefe jure wõtta, mis sul siis wigga, sul head pāwad kõrtsso kohhal.

Verrenaene. Kõrtsmikful polle ennesel kohta, kuhho pea panna; temma ja Takel ölnud ühhes wargusse nous. Temma asjad wisatud kõrtsust wālja. Pango nüüd Takle koorma

otša, et warras ja wargus ühtlasse mingo, siis teerahwa kottid ja meie aidad seisawad rahbul.

Marret. Uli, ui, kule immet, kuida ma sedda warremalt teada ei sanud. Gest polle ennam kui näddal, siis se auus mees mulle ilma rahhata futäie andis. Oh, oh, mis willetsus innimesel woib sündida! — Mul on temmaga weel asja selletada. Jummalaga! Ükses minnes, ütles: ei ma jätta linna tas sumatta.

Sulli perremees koio, andis naene temmale teada, et Takel Marretaga kulamisse wina lenole saatnud, et Leno enne ei tahtnud wasto wotta, kui ta ei tea, kas sa sedda noud ei laida. Perremees ütles: Kui ta parremad ei leia, siis jägo ilma; ei sel kõrtsokäijal polle õiged ello wiisid.

Tarwel ütles: „Lenoke, eks ma õõlnud, et rebbane püab kassokannakesse wia.“ Miks sa ei lähhä, et ta ennam ei sa tansitud?

Leno. Ma otan, et sa mulle wina sadad, sul terwed jallad, agga kurri keel. Käl waesul Takel woib wallo olla!

Tarwel. Se ta omma tehtud; olleks ta wõtnud kanda, mis Jummal ta peäle pannud, siis ialg olleks praego weel terve. Nüüd, et ta ennam ei sa tansitud, mul lubba, sulle wina sata. Ei sada Lenoke, sa süllitaksid mo wina sisse.

Leno. Et ma käl tedda wasto ei wõttaks, agga ei mul ni häbbematta wiisid ei olle, et ma wina sisse süllitan. Ma ikka ärramoistnud, et sa mo wasto hea olnud, winatojal

olleksin õõlnud, et meie paari ei passi. Miks meest wotta, kes pillab; ei se passi abbiellusse.

Tarwel. Ärra olle kurri, Lenoke! need ollid rummalad sannad; se juhtub targemal, kui mul waesul; tulleb teine teisele weiksesed eksitussed andeks anda. Anna kät, oekenne, ühhe perre lapsed meie olleme. Ma tullen sulle prudi sõitjaks, kui sul Jummal need rõõmopawad sadab.

Wenda naad leppisid ja wiisid olli südda mest kaddunud. Todi kät, et walmis olgo: homme hakkatakse rukkid moisa põllul leikama. Teine pääw satis perremees omma leikajad moisa. Ohto, kui koio tullid, räkis Leno perre-eidele, et kui naad keik kous olnud, pandud kuus tüdrukud üht uut leikusse ja talgo laulo laulma; ta ka üks nende lauljatte seast olnud; sedda laulo õppind, kui ta korral olnud. — Päi eideke, lasse ma laulan sulle sedda laulo; õõldakse, et sa norelt paljo laulnud. Ma ollen kuulnud, et ennemuiste, kui tüdrukud heinamaalt, ehk mu kōhhalt tulnud, kui neid agga nelli ehk wiis kous olnud, siis jo kaugele nende laul küllasse kostnud, ja külla lapsed jooksnud neid wasto wõtma. Nüüd polle ennam laulo paljo kuulda. Kulla eideke laula mulle ommeti üht neist wanna lauludest; sul illus heät, kui sa hommiko laulo ramatust laulad. — Olgo se teiseks korraks, wastas perrenaene, nüüd tahhan kuulda, kui da sinno laul on.

Perremees astus tuppä, ja kulis, kui Leno laulis:

Wõtte röömsast sribid kätte,
 Urge laske teised ette;
 Näte, põld se touseb, ligub,
 Tõga kõrs se mängib, ligub.
 Silm ja südda põldo kidad,
 Same tihiid nabra riddab;
 Tännawo meil Jummal annab,
 Kõrs on, et ta mehhe kaännab.

Herra lubband talgud tehha.
 Lust ning rõmo same nähha!
 Pii se wiib meid ufke ette
 Leib ja lihha antakf' kätte.

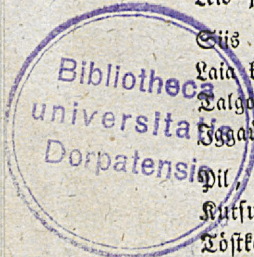
Süis need täied wabid kantakf',
 Laita kappaga meil' antakf'.
 Talga kiska hakkab peäle,
 Tõgalks aiab omma heäle.

Pii, se hüab tantso wiisid,
 Kutsub Anneb, Marriid, Lissid;
 Tõstke jalg ning walge sukka,
 Talgo tolm ei te neid hukka.

Jürri habbe tilgub õllest,
 Marri joont, se nähha põllest.
 Jürri hambad hoidwad tobi,
 Tulleb talle anda hobi!

Laske lahti, Jürri, mees!
 Nä, ma seisän siin so ees;
 Anna mul ka sedda head,
 Mis sa üksi tedda pead.

Subba tunnen õlle tähhe,
 Temma touseb minno pähhä.
 Ei need jallab kaüna pead —
 Meie talgud ollid head!



Sai Leno laulo lõppetand, ütles wanna
 perremees: polleks uskund, et se wanna südda
 neid nori päiwi weel nenda mele tulletab;
 Kas ma ennemuiste wähhä hüppasin, ja nüüd
 ei sa, kui waewa wisil, kahhega kaidud. Lisoke,
 mälletad sa weel, mis mees ma ollin, kui ma
 sind wõtsin? Liso wastas: sa ollid siis armas
 mo melest, ja olled nüüdki weel.

Leno näitas perre-eidete kümme koppikast
 hõbberahha ja küssis: kas tead, kes selle rah-
 ha mulle annud? se olli meie weike Mina-
 preilen. Herra ja praua tullid tänna lastega
 põllule leikust watama. Meie teggime rukkist
 krantsid ja wisime moisawannemattetele; keikile
 olli antud; weike Mina-preilen, kes emma
 kääst kinni hoidis, olli ilma jänud; ma pan-
 nin omma krantsi temma käässe. Ta näitas
 isfale krantsi. Ma läksin jälle leikama; kulen,
 laps hüab: ota! ota! ma jään seisma, nään,
 ta tulleb kui talleke läbbi kõrre jookstes, sai
 mo jure, ütles: säh, se on rahha, ärra kauta
 ärra. Ma küssisin, kas preilen tunneb rahha?

— Ja, tunnen, se on papp rahha. — Ma
 lubbasin temmale märjo tua; ta läks jookstes
 taggasi, lubbas emmale õõida.

Said rukkid leikatud, Leno tulli foio ja olli
 jälle piik jut nende sribidest, mis wisatud.
 Waino Mai wõtnud Odiko, Seppa Marri
 Mendiko külla sribid. Sai Waino Mai sri-
 bid kätte, kõigutand neid ja laulunud:

Sirise, sirise, sribikenne,
 Kollise, kollise, kõnwer raud!
 Kelle sirp nüüd ette jouab
 Selle wasto peigmees souab.

Kaasime kergeste koio pole,
Lähkame lauldes läbbi metsa.
Kelle heäl seal selgest kostab,
Sellel peigmees mütsi ostab.

Jouame jookstes soia sauna,
Wihhake wõttab wiimse toimo.
Illusam hülgawad lahtid juukses,
Parremad paistawad punnased palled.

Seppa Marri sirp läind teiste ette; Odifi kulla tüdrukud jooksnud ta peäle ja usfutand, et ta agga omma peigmehe nimmetaks. — Marri kitis omma head sirpi, agga peigmehe nimmi polnud weel mitte walmis. Nüüd Seppa Marri wõtnud Mendiko tüdrukutte sirbid, laulunud ja wiskand. Waino Anne sirp läind kaugele teiste ette. Leno pöras Marti pole ja hüdus: Mart ae, kas sa kuulsid, Waino Anne sirp läind teiste ette? Mälletad sa, kui ta fige peäl laulis, sa seisid fige jures, nägid kui kiik tedda tõstis ühhe pole ja teise pole. Mart ei annud Lenole wastust, ta seisis mõttes, läks uksest Leno eest wälja, et ta rahhoga ommad mõtted melitaks. Temma palus mõttes isja ja emma, et need Anne temmale naeseks annaksid. Kui ta mõttes Annega räkis, siis ta südda nago surema rõmoga hakkas hingama. Agga korruga ta rõõm olli rikkutud, tulli ta mele, et Anne sirp temma pärrast ei woind ette miina; se woib üks teine olla, üks teatud peigmees, kust sirp olleks moistnud ette miina? Temma piddi Leno kääst küssima, agga ei julgend, kartis, et Leno teda naeraks. Tulli Marret ta mele, kül se

mul sedda wälja sadab, kui ma temmale midagi lubban.

Ta läks tuppa ja seisis mõttes. Eit küssis, mis tal wigga; ta ütles pea wallutama. Leno ütles: kas südda agga ei walluta, kui mõtled, et Anne wiakse. — Eks sinno südda agga nutta, kui mõtled, et Takel teistforda ei tulle, wastas Mart. Mart wiskas sängi maggama. Teisel hommikul küssis Leno, kas ta Anne polle unnes näind? — Ei! ma näggin unnes, sa mängisid hõbbesõrmuksega, se kukkus so näppust mahha; ei sul waesel tännawo polle lotust, et peigmees tuleks. Monhe aia takka astus Marret tuppa; sai terretand, ütles: ma piddin jo rede tulle; ma teid aitma ruffid leikama, ja sedda küllimitto tassuma, mis teie mulle laenand. Näte, siin sirp mo kää.

Olle terve, wastas perre-eit, sul kawatwiis: sa siis pakkud tõle, kui ta jubba tehtud. Jätta sirp koio ja to wilja.

Marret. Kust wõtta, eideke, sedda lapsed jo ammo ärra sõnud. Ma hakkän sul ohra leikama.

Perrenaene. Ja! nüüd sa hakkad, et walmis ei olle; kui nende aeg, siis sul polle aega. Ärra wõtta laenuks, kui sul nou pettas; ei sind siis ükski hädda aial ei aita. Ja teine kulutab teisele, mis maksja sa olled.

Marret. Olle rahhul, eideke, joulo aial tassun; woib olla warremalt.

Perrenaene. Jummal teab, millal need joulud tullewad, kas siin ilmas!

Marret. Woiksin ma sulle süddant näi-

data, kuida ma teigest süddamest pihaksin sulle tasfuda; agga need lapsed! ei sa ussu, mis neelajad need on!

Verrenaene. Eks sa teadnud, kui sa lapsed ilmale töid, et sinno murre se on, neid toita ja katta, ja et sinno peäle pat langeb, kui hädda ja waewa näwad; se neid kurja tele sadab.

Marret. Ma murretsesin enneselle kewwadel kaks küllimitto kartuhwli semet; nendega ma lodan lapsed monne aega toita. Ütlewad, et ta künnest wilja kannab; maggusad naad on, ma söösin kaks kümmend jonelt, pista neid agga suhho.

Verrenaene. Wimati rägiti, et so kartuhwolid nenda rohtund, et ei sa arro, mis seäl kaswab; ja pandi immeks, et sa nende eest murret ei kannna, et sa omma hull lapsi laiskusse ja wallatusse peäl pead, mitte tödd neid ei õppeta; jättad omma kartuhwolidgi kiskumatta. Kuida willi woib kaswada, kui rohhi tedda lämmatab, ja ma rammo wõttab.

Marret. Lapsed ei tea weel, mis kartuhwli leht on, ehk mu rohhi; rummalad alles ja weikesed.

Verrenaene. Kule immet, nisuggused wõntsad weel weikesed rohto kiskuma; näita ja õppeta neid maast maddalast tödd teggema; se on wannematte õigus.

Se jut ei olnud Marreta mele järrele, ta tõstis teist, ütles: kui Kiwri Hans ja Pafko Tomas joobnust peast rido sanud, et Hans Toma suust ja ninnast werd wälja löönd: kust se riid hakkand, kuida karwopiddi kokko

läind, ja et olleksid teine teist tapnud, kui kõrtsmik ja teised neid polleks lahjutand; ühhe pannud kambri kinni, teise saanud toast minnema.

Verrezeit küsis, kas Takel ei olnud agga ka hulkas?

Marret. Mis sest waesest räkida! se nüüd diete otfas, ei tea mis murre ta süddames seisab, ehk mis haigus ta kehhas. Ei se kül jalla sü ei olle; ta saand moisast rohto, ja lodab parremaks sada; nüüd hulgub ühhest kobbast teise, ei ükski tahha omma kattusse alla wõtta; tulletawad mele temma endised ello wiisid, mis uhke ja ninnakas ta olli; kuida ta teisi pilkand ja naernud. Nüüd ta on wagga melega, ei ta lausu sannakest, aioti ta waene nuttab. Polle temmal waesel ennam rahha koppikat; ei tea, kas polle neid päiwi, kus ta suhho tango iwwake ei sa.

Mul olli diete halle meel: ta tulli mo jure ja pallus, kas ma lubbaksin ühheks õseks temmale omma sauna nurka asfet; ta pallus ni halledaste. Silmist diete waene, pea waund rinna peäle, nago õis, mis külüm kõrwetand. Ma töin temmale hõlle kubbo, ja ta langes nurka mahha, nago polleks rammo ollema, ja kannas mind selle asfeme eest nenda süddamest, ja ütles õhtades: Need päwad, mis ma kannan, mo omma sü; se mo süddant kurwastab. Lasseks Jummal mind kül raskeste kanda waewa ja hädda, nago ma nüüd selle alla waun, kui ta mulle agga mo pattud andeks annab. Ma ollen kaua kurja te peäl läind; wõttaks suur Jummal mind siit

ma:ilmast: siit ilma rõmo ollen isse rikkund. Mul olli nenda halle meel, kui näggin, et jälle wessi ta filmi tulli. Olli mul weel üks tobi ossa tango, ma keetsin sest; Otsa eit olli mulle kummekond silko annud, neist andsin temmale poted, ja tükkikesse leiba. Ta waene hakkas jälle nutma, kui ma sedda temmale tõin, ja mo filmi tulli ka wessi; ei tea kuidas südda nenda halle olli. Ütlefin: saad sõnud, siis heida illufaste maggama, toda omma sure Jum-mala peäle, ja pallu tedda, ta woib sind keigest kurjast peästa. Ose unni ei tulnud mo filmi; ma mõtlefin järrele, mil wiisil waese Taklele abbi leida. Tulli mele, et puseppa Jani naene Takle täddi on.

Sai temma ülesse tousnud, toin temmale wet filmi pesta. Ütlefin siis: lähhame Puseppa Jani waatma, kül se sind aitab. Temma wastas: se on tühhi püüdminne, et sa mind fenna wiid, ei temma mind wasto ei wõtta. Kui kõrtsmik mind mahhajättis, läksin temma jure, sain terretand, ütlefin: nüüd tullen ma sinno jure, anna agga kirwes minno kätte, ja näe, kas ei sa nisamma hea töö tehtud, kui sinna. Ta ütles mulle: polle ma sind weel appi hüüdnud; seält, kus sa oiama tööd õppind, ma seält tõteggiat ei tahha. Minna wastasin: need tahtwad kallimad maksõ, ja sinna ei raatsi koppikat anda. — Mis sul minno koppikattega teggemist, ja kuhho ma neid panen. Kui sa nenda warmas tõteggia olled, siis sa keigest kobbast tööd ja asfet leiad. — Leian ka kül, olli minno wastus. — Minne siis, jätta mind rahhule, ja ärra tulle ennam seie, ütles

temma mulle. Kuidas minna nüüd julgen temma jure miinna! — Minna küsisfin Taklelt: kui sa agga ei olnud joobnud?

Takel. Kõrtsmik, Jummalaga jättes, olli mulle monne sutäie annud, egga need weel pähhä hakkand.

Minna ütlesfin, wois ommeti olla, ikka se wiis neil winawõrtjattel, et patto salgawad, ja isse ärra ei mõista, et neil liga olnud. — Kus need kallid rahhakoppikat, mis sinno kurrust kurko läind, mis sa, ommale ja teistele andes, wina eest maksnud. Tulle agga, ma lähhan tuppä, ja sinna ukse tahha, kül ma sind hüan.

Saine puseppa sauna jure, istus Hans hao kubbo peäle ukse kõrwa mahha; minna läksin sisse. Wannamees küsis, mis minno hea tahtminne on? — Ma tullen sind palluma. — Jubba jälle pallud! mis se siis on, mis sa pallud? — Se waene Takel! — Olle wait, ütles waljo heäleaga, ärra mulle sest sülleannetumast rägi; se hulkuja, warras ja lakkõkoer; olle temmast wait, ma ütlen sul.

Sa olled ni hea süddamega, kuida sa nüüd omma suggulase wasto ni korwa olled; meie olleme keik waesed pattused. Wannamees ütles: Sest, et temma minno suggulane, ja minna mitte muud, kui kurja temmast ei kule, se pahhandab mind. Temmal ollid ausad wannemad. Kas need on wiisid, misaa temma omma wannematte mele rahhul peab? Kas tohhib temma firriko aeda astuda, kus ta wannemad puhkawad? Mingo temma kuhho tahhab.

Marret. Temma wimati, joobnust peast, so wasto rummal olnud, sedda ta kahhetseb keigest süddamest, ja tulleks hea melega andeks palluma, agga ei julge. Olle ikka se wanna hea weel, kedda keik kiitwad ja armastawad. Mõtle, ei sa tohhi „Issa meie“ palluda; sa moistad, mis need sannad tähhentawad: „Anna andeks, nenda kui meie andeks anname.“ Tahhad sinna, et Jummal sünnule mitte andeks ei anna? Kuleksid sinna, kuidas Takel süddamest lubbab, teised wisid wõtta ja ennast parrandada; nääksid sinna tedda waest, kui ta filmist löppend, mis wagg ja hea ta näitab ollema. Ta wannemad ollid so melest armsad, sul polle last, olle sa ta isä ja juhataja õige teele. Naene tulli ka ja pallus tedda: kulla wannamees, anna temmale andeks, unnuستا ärra, mis möda läinud, se olli nähha, et olli wina wõtnud. Wannamees ütles: kes tedda sundis wina wõtma! Kui temma sedda mahha ei jätta, ei siis ellades temmast head ei tulle, ja ma ollen siis tedda omma ristiks ja waewaks wõtnud.

Marret. Dõidakse, kes tuld tunneb, ei pane näppo tullesse. Takel ommad küned kõrwetand; ma lodan, et sa temmast weel rõmo nääd.

Naene pallus jälle, et ta woiks ommeti katseks wõtta.

Wannamees. Ei tea kus kõrtsus ta on, ehk kus ta hulgub; egga minna lähhä tedda otsima.

Marret. Küi ma tedda leian. Läksin uksest wälja, wõtsin Takle käest kinni ja õppetasin:

tulle nüüd ja pallu ja lubba, et sa laialt teest pörad; minna naesega aitame wannamehhe meelt leppitada.

Takel sai tuppä astund, hakkas palluma, agga nut aias nenda ta peäle, et ei saand rägitud; wõttis wannamehhe käe, andis käele suud ja halleda filmadega watas ta filmi.

Wannamees. Kui so tõssine püüdminne on ennast pörata, siis sa woid seie jada. Sind näikse haige ollewad, küi wannamoor so eest murret kannab.

Ma jätsin Jummalaga. Takel jäi seina; seäl temma praegogi weel on; sest monni näddal teed. Temma haige olnud, nüüd jubba parrem, jalg ka parraneb. Innimesesed pannewad immeks, et jalg tedda ellusse jätnud.

Kui sa mind tänna tõle ei tarwita, siis jättan sind Jummalaga. Perre-eit ütles: kån nata nattuke, ja läks kambri, tulli taggasi, karbikse olli kä, ütles: Wannamees tõi linnast wärsked silgud, sinna omma pösed Taklele sõõtnud, wõtta need asfemele. Marret panni immeks ja sure heäleaga hüdüs: millal mul ni passio olnud! sest woin igga lapsese silgosabba kesse anda. Jummal õnnistago sinno maia, ja laske willi ja lomad korda minna. Müüd ruttan, et laste jure saatsin. Mart lubbas temmale seltsiks tulla.

Ollid nemmä tükkikesse teed kåninud, küssis Mart: kas sa tunned Waino Annet?

Marret. Miks ma Annet ei tunne.

Mart. Mis temmast kuulda, kuida ta süddame polest? kas ta waggä melega? on tem

ma ka tõdegga, kuida temma leitawatanne-
mad temmaga leppiwad ja korda sawad?

Marret. Annet kidawad keik, ei sedda
parremat last woi olla. Temma perre-eit wi-
mati õõlnud: kui meie Anne tannawo juhtub
widama, kust meie nendasuggust tüdrukko
jälle same. Temma perre-eit on üks walli, ei
se tühja lähhä kiitma.

Mart. Käl temma siis tannawo mehhele
lähhäb, woibgi temmal peigmees olla; üt-
les se on?

Marret. Ei temmal woi peigmeest olla, se
olleks mul warsti teada, ma tunnen Annet
wägga hästi.

Mart. Kula järrele ja anna mulle teada,
kas ei olle agga üks, kedda temma armastab,
agga ärra lausu meie juttust ei ühhegille san-
na. Ma maksan so waewa eest tadile sedda
küllimitto, mis sa temmale wõlgo olled.

Marret. Kas lubba Annele õõlda, et sa
mind selle asia pärrast pallund.

Mart. Ütle kül — ärra üt-
le kül; agga hoia, et se assi warremalt ülles ei touse,
kui ma issale ja eidele ollen räkind. Millal sa
siis jälle meile tulled?

Marret. Käl ma ruttan, kui ma silgo
karbi kätte toon.

Mart läks koiu, pea mõtted täis. An olli
mõttes temmal seltsiks. Pääw olli lojas, perre
jubba koddoo. Peerg põlles, wannamees istus
toli peäl, mis Mart olli temmale teinud; iste
olli illufaste hõlledest punnutud, wannamees
põlletas pibo; Krants läks omma perremehhe
liggi, panni pea põlwe peäle ja perremees

Fraasis tasfaste ta kõrwo. Leno õmbles jou-
luks ommale tribolisse seliko. Mart wõttis
tõdd kätte, teggi sangleppast ja haawa lauast
ühhe kanno. Perre-eit kehras, nenda kui se
ta hea wiis olli, enne maggamaminnemist.
Jürri Tarwet painotas õmbres ja wadi-witso,
jättis tõdd seisma ja jäi mõttesse. Perre-eit panni
käl ratta peäle ja küsis: üt-
le Jürri, mis sul
wigga? olled sa haige, ehk mis mu murre
sul on? Jürri ütles: Jummal tannatud, polle
mul haigust egga murret: tulli tannane pääw
mele. Meie weddasime wiisia küni; sain ma
koorma kinni pannud, kuulsin kurre heäle, olli
nago olleks üks hütõdnud; watafin wasta tae-
wast, kolm kurge keeritasid sures kõrges päwa
al, jätõid Jummalaga meie male, ja wauõid
loune pole. Kes neid kaännab, kes neid jubha-
tab? nende tele polle märki. Se suur Jum-
mal, ma ja taewa loja. Kui tähhele panna,
kui keik ta seadusfed targad, igga loma eest
murret kantud, siis südda tanno täis ja nuttes
langeks mahha, tannades, et temma arm meid
ka omma lomade hulka lastõnud sündida. — Käl
temma arm ka meile teed walmistand, kui meie
siit ilmast lähhäme, nenda kui meile olli tee seatud,
seie ilma tulles. Se arm, mis meid lonud, ei
lasse meid hukka minna. Täanna olli meil kân-
na päwapaistne ilm, kül pea need wihmased
ilmad hakkawad kaima; kui jubba leokenne
lauko lõppetand ja lagled lainud, so siis mets
kõhhiseb ja konnar kostab, külm tuul touseb,
tuisõ mõllab ja mattab Ma walge kätte alla
pubkama. Kule, kük laulab, heidame ka puh-
kama.

Marret tulletas mele, et Mart tedda mit-
mel korral pallunud, temmale pea sannumed
tua. Läks teisel päeval Annet otsima; sai leid-
nud ja terretand, ütles: ei wist sel süggisel
sind paigale jäeta; mitto kossilassed sul jo
käänud? Kui minna pois olleksin, ei ma sulle
rahho annaks! Kus sedda illusam tüdruk on?
Ütle Anneke, kedda sa siis lähhad wõtma?
Mulle sa woid sedda öölda, ei minna lausu-
nende asjadest ellades ühhegille sannakest. Os-
led sa jubba käind willo aiamas? mis asjad
need on, mis peigmees sulle tonud? missug-
une mütsiwie, kas kulla rosidega? kas suur
se fidi rättil? — noh, ma tullen waatma, kü
sa mulle näitad.

An. Urra tulle ilmaeago, polle mul peig-
meest; ni kallist asjadest minna, kui waene
laps, ei julge unnesgi nähha.

Marret. Kust ma omma Annekessele hea
mehhe leiaksin?

An. Sinna woid neid mitto leida; egga
nemmud sinno saatmisse peale tulle, ei mulle
peigmeest polle lodud; ei ma meest tahha.

Marret. Nenda keik tüdrukud rägiwad,
nenda minnogi jut olli, tüdruko põlwes, tulli
mo wanna wiggane ja wiis mind.

An. Mis wanna tüdruko wigga! Kas sa
tunned Kaudseppa Ello? Keik tedda kidawad
ja armastawad; ei usso, et ta sinnoga om-
ma ellopäwad wahhetab, et kül wanna tüd-
ruk on?

Marret. Mis minnuist räkida, mul polle
muud kui murret ja waewa. Kui ma nüüd
head peigmeest leidnad, kedda ma sulle sadan,

mis sa siis ütled? Kule, meie küllas üks priske
pois, wanna Hans Unre poeg, temma ainus
laps, isä ja emma wannad, perret neil su-
rest ei olle, kül nüüd hakkawad poiale naest
wõtma, sawad siis õmmast käest tõteggjad, ei
prugi palgata. Kas sa tunned ta poega Marti,
olled sa tedda näinud? An jäi wait ja mõs-
tesse, ütles siis: jah, ma ollen tedda näinud.
Talgul ta naeris ja räkis teiste tüdrukuttega,
minno pole ei põrandgi silma. Matsi Anne käest
wõttis kinni ja Eradi Lenoga tantsis; kül üks
neist ta pruut on.

Marret. Kas sa tead An, et Mart mind
saatnud kulama, kas sul ei olle agga üks,
kedda südda wallitsend, kellel sa ennast lub-
band. Ta ütles, ei ma naest ei tahha, kelle
melest üks teine armsam on; et se mul kü
raske olleks, ilma Aneta ellada, agga ei ma
ennast süddamesse toppi, kus teine ees seisab,
ei se sada head abbiello. Wõtta siis kulata,
mis sannumed ta mulle sadab. Ütle nüüd
An, mis wastust sa temmale annad.

An. Mis wastust ma nüüd moistan anda!
tulgo temma pühapääw firriko, kui ta mind
tahhab nähha. Wi temmale paljo terwist.

Marret ruttas Mardi perresse: kui tuppä
astus, näggi perrenaest, hüdus sure heäleaga:
Noh, sa mo kallid eideke, ma tännan sind
ikka weel tuhhat ja tuhhat korda, nende mag-
gufatte silkude eest; tõin nüüd so karbi taggast.
Olli mul weel maddaraid, need toon sulle,
polle mul waesel parremad asja anda, agga
kui tahhad; ma wärwin sulle potti sinnist,
ma ollengi se õige wärwia.

Waesel innimesel sünnib ikka kahjo; ma tullen omma seakest otsima, kas ta külla siggade hulka; üks mustefirjo porfas, weike libbe ellajas, seltsis nenda illustaste lastega kofko, mängisid ühhes kous; se keik mo rikkus olli tojuste poolt: ei tea nüüd, kuhho ta raibe läind, kelle järrele temma jooksnud. Kulla Mardike, tulle aita mind otsida. Said tükki maad laind, nimmetas ta wiimse fanna, mis temma ja An räkind. Mart jättis Marreta porfast otsima ja läks rõõmsa süddamega koio, tööd lõppetama.

Kui Marret olli porfa leidnud, wöttis kaensa alla. Marreta südda olli täis, ta lopsis tedda ja kiskus kõrwas. Sigga waene kiskendas ello polest. Waino oue koer tulli sure jonega warrawast porfale appi, kiskus Marreta selika lõhki ja seiiko paela katki, ei Marret woind porfast lahti lasta, läks wandudes eddasi, ühhe kägega hoidis porfast kaenla al, teisega weddas seliko ribbud tagga järrele.

Mart ei teadnud, kas ta pididi eidele seft asjast nimmetama; jättis ni kauaks, kui ta saand Annega räkind. Et An isse tedda firrifo lastnud kutsuda, se temmale melehead teggi; ikka se mõtte temmale tulli, jouaks agga se pühapäaw ussinamalt tulla. — Laupäaw õhto läks sauna, panni teiseks päwaks omma parramad rided walnis. Se himmo, Anne nähha, tedda warra ärratas ülles, ei tulnud paljo und filmi. Temma nenda ruttas firrifo, et enne köstrit ja firrifo-meest seäl olli. — Nüüd aeg temmal wägga iggaw, hakkas kartma, kes teab, mis wigga

Annele sündind, et ta ni kaua wibib. Piddi Mändiko minnema; watis allati süna pole, kas seält küllast firrifo rahwast ei tulle. Näggi, et üks trop tulli, tundis ärra, et An olli hulka, temma südda pekksis sees et kulis. Sai An ta liggi, ütles: Ma jö ammo sün ja otan teid; piddin jubba Mändiko minnema.

An. Ma olleksin jubba warremalt sün olnud, agga teised ei lastnud, ütlesid: mis sa seält warremalt teed, egga sa se jutlusse teggia ei olle. Ei ma tohtind bölda, et ma teid tahtsin nähha.

Firrifo kellad hakkasid hüüdma, rahwas läks firrifo. An ja Mart ei julgend üffi jada, ei julgendgi teine teise kõrwas kaita. Sai jutlus otsa, Mart läks warremalt firrifo suse, Anne wotma; — Kui An möda sai lainud, püdis ta liggi ja läks ta järrele. Kui se suur foggo olli lahkund, ütles Annele: „Kas teie lubba annate, süs ma sadaksin teid tükkikesse teed. An wastas: hea melega, minna lähhan süt ofekohhe koio. Mis nemmad käies teine teisele ütelnud, sedda kelasid mind ühhelegi nimmetamast. Mart sätis Anne küllasse; süs läks ofse läbbi metsa koio. Sai ta omma maissse, leidis omma eide üffi kotto, teised ollid küllasse lainud. Emma küsis, kus ta nenda kaua jänud. Mart tunnistas emmale, et An jö minnema kewwadist sadik, temma melest armas olnud. Hakkas eide kaela ümber kinni, ja pallus, anna tedda mulle naeseks; ta on mul keik se armsam, mis mul sün mailmas on; lubba ikka, kallis eideke.

Eit. Anna aega, et ma kulan, misfuggune innimenne An on, mis teised temmast ütlerwad, kuida temma leiwarwannemad temmaga rahhul. Kui ta meie maiasse passib, ja ma saan wannamehhega nou piddanud, siis woib kül olla, et sest asjast middagi tulleb. Urra rägi agga warremalt isfaga; kül ma sulle ütlen, millal sul tulleb palluda, ja kui se õige aeg on.

Mart sillitas omma wanna emma, ja andis ta käele suud. — Nende jut jäi polele; perremees astus tuppa, ei terretand, ei lausnud fanna, torrises ja taples pole heälega. Naene küsis: mis siis sul sündind, et so südda nenda täis?

Perremees. Wõtfo paggan need inimesed, mis siin maitmas on! Minnewal süggifel käis Raddaka Jürri üks allati minno peäle, et ma temmale 15 rubla laenaksin, tahtis Märjama ladalt ennefele hobbose osta; kas ta wähhä pallus! löi wasto rindo ja tootas, tõeste kui aus mees maksta. Ma kolmel puhhul ta käest küsind. Müüd temma hobbose jälle münud, saand 10 rubla kasso; ma läksin tänna jälle ta käest küsima; enne pallus wasto ja ütles, et rahha polle ollemas; tänna temma pettis raibe ütleb mulle: „Mis sa ilma asjata üksallati seia jooksed, kassi siit maiast ja jätta mind rahhule.“ — Mis nisuguse koeraga tehha! Maütlesin temmale, sulle raibele kulluks hea nahhatäis, ja läksin omma teed. — Ei ma ennam ühhegile laena; söb rale arwad et laenad, agga waenlasse käest tulleb wõtta. Se kullus mulle ärra; miks ma nenda rummal ollin. Ei temma sest ka kasso

sa; keit kassud, mis kuryal wiil leitakse, jäwad seie ilma mahha; se par tähhäs hinge koormaks kasa.

Perrenaene. Urra mõtte ennam selle asja peäle, se pahhandab agga so meelt ja ei sada ommeti rahha kätte.

Sullane, Jürri Tarwel, tulli ka koi. Perrenaene küsis: mis mees se olli sinnise kuega ja sapad jallas, kes ukse ees sinnoga räkis?

Jürri Tarwel. Se olli Pritsnik, Murga kortsmit; hüdis mind omma kortsfo; siina tubband tänna mitmed tulla, hoostega lusti piddama; ütles: wõtta omma linnalaf kasa, seäl sa kauba leiad. — Kortsust ma praego tullen; ollid seäl wähhä rahwast! pea nago ladal. Kortsmit käis, poddel ka, pakkus ühhele ja teisele, ja kitis omma wina. Mulle ütles: miks sinna siis ei wõtta; sai kuulda, et ma wina ärratootand, aias mo peäle, et ma poddel õllut piddin wõtma; kui ta forki lahti teind, õllut olli käimise jonel, aias walloga poddeli suust wälja; kortsmit ütles: walla agga klasi ja jo nahka. Ma sain sest poddelist kolm klasi, ja nattuke ennam, peremiga ühte arwata. Se poddeli õllut raibe lakke, wihha ja happo; ei ma teistford ennam wõtta; ja arwa mis kallis, ta panni mind 15 koppikat maksta. Sain ma wiimse tilga jonud, ja kortsmit teistele ka wina ja õllut olli murretsend, tulli jälle mo jure ja küsis: Noh Jürri, mis sa mulle peäle annad, kui ma sinnoga wahhetan. Ma wastasin: Ei minna wahhetamisega forda ei sa; kui

sa tahhad, osta, ja massa mulle rahha warsi kätte, siis ta jägo so ukse ette.

Kõrtsmik. Kus mul rahha on! agga sest, et sa mo wanna tuttaw ja sõbber olled, ma wahhetan omma kõrwiga, hobbone hobbose wasto; — löme käd.

Jürri Tarwel. Ei meie kaup nenda ei sünni; minna ei moista wahhetada. Minno hobbone norem, püsti kaelaga ja iggapiddi illusam, kui sinno kõrwo.

Kõrtsmik löi käega minno õlla peäle ja ütles: „wanna tuttawusse polest, et kasso sinno pole jääks, annan sulle weel piibo peäle, hõbbe piisakfiga. Ma ütlesin temmale, mis ma selle suitsu-nuitaga suus teen, ei ma panne omma suud, nago kõrstinat suitsema; piibust mitto kahjo jubba sundind. Pakkus mulle weelgi paar sapaid, pakso talladega; ei ma neid ka tahtnud, need pigistawad jalgo, ja rasked kanda. So mulle 120 rubla ja wi siis hobbone. Teised hüüdsid tedda kõrtsotupa ja minna tullin omma teed.

Olli üks illus päwapaifine ilm; perremees tulli põllult; ta meel olli hea, temma kitis orrast ja tännas Jummalat. Naene ütles: kule wannamees, kas sa ei mõtle ka selle peäle, kust poiale naest murretsed; meie olleme wannad, tännaseks ja homseks: siis teame, kellel Jummal lastnud wilja kaswada, ja kus meie murre ja waew jääb. Saab ta hea naese ja annab Jummal neile lapsi, ei temmast siis maia-pillutaja tulle.

Perremees. Kust minna tean temmale naest leida; ei tea, kas ta tahhabgi weel naest wõtta, ta jo alles kolmekümne astane poisi-

kenne; ei temmal olle maia egga kõhta, kuhho naese wiib. Jägo sinno paril omma pesa; kus temma pesa on? Mul tulleks siis moisa miina, herrat palluma, kas herra temma kätte meie maia ja kõhha usuks. Kui herra ka lubbab, kust naest leida, mis temma mele järrel ja kes ei olle hulp halp, nago mitmed tüdrukud minno teades, kes ei olle tõtegiad ja murre kandjad.

Perrenaene. Kui sa lubbad, siis lähhan ütlen Mardile, et ta isse tulgo sind palluma; temma oue peäl, mõllib ratta rummo.

Eit läks, ütles Mardile: tulle nüüd ja pallu isse, kas taat sulle annab lubba, naest wõtta. Kui eit sai sedda õdsnud, Mart hingas raskest ja läks ta järrele. Sai issa jure, ei teadnud, kuidas hakkada, mis õolda. Näddaga sai suust wälja: kulla taat, armas taat! Eit, rägi sinna!

Perrenaene. Nummal laps, mis sa nüüd omma issa kardad? ütles mis südda õppetab.

Mart. Anna mulle Anne naeseks, armas, pai, kulla tadikenne!

Perremees. Ei ma Anne tunne; ei tea, kas temma kõlwab perrenaeseks. Illus ta näikse ollema, agga illo maia au ei tõsta, egga abbiello rõmo ja rahho kaswata. Kui sa naese saad, kes sind ja maia asia armas, tab, murret ja waewa ei karda, tühja illo ja uhkust ei püa, omma püüdmissse maia kasuks sadab, sinnoga ühhes nous seisab, waat! se on naene. Sest mees ja naene on nago kahhed härjad ühhes ikkes; weddago üks nendest küi, kui teine ei wea, siis se maia assi ei lähha eddasi. Pallu eide, et ta wõttaks

teiste käest kuulda, kas An üks kõlvalik on, kuida temma leiwawannemad temmaga lep- pind. Kui eit arwab, et meie temmaga lörda same, olgo siis; ei ma kela.

Mart tännas weel ükskord issa. Kui eide- ga ärra läks, pallus eide; et ta temma poost seisaks, ja Annest kurja sanna ei lausuks. — Emma küsis, miks sa nenda kartlik ollid, kui isfaga räkised. Kas so sannad Annega par- reminne ei jookse?

Mart. Kulla eideke, se on jo hopis teine jut; se lähbäks päwa otsa.

Kui Mardi emma sai ühhe ja teise käest kuuland, kelle arro ja sanna peale wois lota, wõttis ta waewaks, ja läks isse Mandiwerre, kus ta lotis Annega, nago foggematta kofko sama, et ta temma juttust ja wisist tedda parreminne õppiks tundma; — agga ei mitte sannaga märki ei annud, mikspärast temma sinna tulnud; polnud perremees weel herraga räkind.

Anne ta olli nüüd näinud, pitka jutto tem- maga aiand; nüüd temma andis wanna mehhele teada, mis ta kuulnud, ja kuidas An temma melest olnud. Sai keik läbbi mõõdud, lubbas mees moisa minna, omma palwet her- rale nimmetama. Se murre ja need mitmed mõited, kautasid perreeide unne; ta tousis warra ülles, sütas pero põllema ja laulis, tööd tehhes Nr. 179 lauloramatus: Nüüd paistab meile kauniste, se koido täht ni sel- geste ic. Wannamees aias ka istokulle, jallad rippusid sängist, käed ristis põtwe peäl. Kui laul olli otsas, mees ütles: Mul tulleb tänna moisa minna, herrat palluma, ma lodan, ei

herra sedda palwet moi pahhaks panna. — Eit läks kirsto jure, wõttis puhta sargi ja suffad, ue kue, ja panni illufaste walmis. Sai keshommiko möda, sugges wannamehhe hallid juuksed ja satis minnema. Kui wan- namees moisa sai, lastis herrat palluda, kas lasseks omma ette tulla. — Kutsuti warsti tuppä.

Herra. Saab sind ommeti monne aasta takka nähha; ütles armas Hans, kuidas kässi käib, ja kuidas sa polle warremalt tulnud mind waatma?

Hans Akker. Mul polnud hädda egga wigga, ja tühja asja pärrast ei tohhi wanne- maid tülitseda; neil suremad asjad toimetada, kui meiesuggusel. Nüüd mul olleks kül üks suur palwe, kui herra wõttaks sedda kuulda.

Herra. Mis palwe se on? ussu, et ma hea innimesse palwe keigest süddamest püan tehha.

Hans Akker. Minna tunnen, et wan- natus peale aiab; jallad tõntsid, nago tööd teinud sahha-rauad, mis ennam ei künna. Nam otsas, nago kullunud juttad, ei kinnita ennam; minnust ei sa ennam suurt tö- teggiat. Tullin nüüd omma kalli herra palwele, kas ta wõttaks sedda kohta, mis ta minno kätte uskund, poia kätte lubbada, siis ta näaks issa waewast kasso.

Herra. Miks ma sedda ei lubba? keigest süddamest, mo armas wannamees! Ussu, et moifale raske ja ka rahha kullo on, ühhe käest maia wõtta, ja teise kätte anda. Ei tohhi holetusse ja raiskaja kätte maia jätta;

se on walla sureks kahjuks, sest kui üks hulgast kaub, sedda raskeminne se teiste peäle waub. Sinno poja eest polle karta, minna tedda tunnen; polle olnud temmast kurja kuulda. Ma tannan sind, et sa mulle nenda hea ja ausa perremehhe olled kaswatanud. Jägo sinno assemele; Jummal õnnistago ja lasto teik illusaste temmale forda minna.

Wannamees piddi koi minnema, need head sannumed naesele wima. Kui herra sedda näggi, ütles temmale: Nägime weel monne fanna teine teifega; ei tea, millal meie jälle kokko same, ja kui kaua siin ilmas meie päwi jätkatakse! Kolmkümmend aastat meie ühhes olleme leppind, ja wägga hästi forda sanud, polle sa mulle melepahhandust teinud; suur Jummal õnnistago sind selle eest. Ütle, armas Hans, sa olled üks tähhelepannia ja tark mees, eks sa arwa ka, et waesus suremaks läinud, ello wisid sandimaks. Kust se wigga tulleb?

Hans Akker. Jah! kulla herra, se woib käl nenda olla, kui herra ütleb. Waatke, aus herra, mailm lähhab paksmaks, innimesesed tousewad jure, Ma ikka sesamma, ei lähhä suremaks. Dõidatse, midda ennam foerad, sedda weddelam lakke. Kui minna alles karjalaps olin, minna mälletan selgeste sedda metsa ja karjamaad. Kus nüüd mets on? Kus se karjama? Mets algeks raiutud, karjamagi ka põlluks tõstetud. Rewwade lojus sed sadetakse heinamäle; kas se woib heina kaswatada, mis lojuste tallerma on? Sel wisil ei woi lojust kaswatada, ei sa sõnnikud, ja kui põld ei sa toidetud, egga ta siis ka ei

toida. Mitmed maad, kus minno nähhes mets seisis, nüüd jo mahhajaetud, nenda ärra prugitud, et ei tahha rohto kaswatada. On agga weel üks asst, mis paljo kurja teeb; se on wiin! Käl herra parreminne teab; ma mõtlen ommast rummalast peast, eks se olnud agga futais wina, mis us Ewale pakkus! Eest wiin rikkub moistusse, ja wiib tühja uhkusse ja wastase mele innimesse sisse. — Eks ta raibe kawwal olnud, et ta Ewale esstite pakkus; käl ta ärrateadis, et naeste rahwas maiad on, ja et mees naese nou wõttab kuulda. Mis mu siin ma ilmas innimesse rikkuja on, kui need libhatikkud himud? kui ei wõtta omma moistust kuulda, et ta nendest woimust saaks! Jah, kallis herra, ma ollen mitto meest ja mitto maia näind, mis wina läbbi otsa läind. Naesed nliid ka aiawad tedda omma sisse, kui agga saaksid. Wiin polle muud, kui kurrati käerahha, misga ta innimesse rikkub ja maia hullkatusse sisse sadab.

Nüüd tulleb mo kalli herrale Jummalaga jätta; käl wannamoor jubba wahhib ufse peäl, kas ma jo tullen. Tannan weel tuhhat forde keige hea eest. Jummal õnnistago meie herrakest.

Herra jättis Jummalaga ja satis moorile paljo terwist.

Wannamehhe naene, kui jubba tedda näggi, läks monne sammo ta wasto, küssis: mis sannumed sa tood?

Perremees. Wägga head; herra olli

nenda lahke ja aias moga weel maggusaf jutto; lubbas Mardi kätte kohha.

Perrenaene. Anna ommeti kuulda, mis maggus jut se olli.

Perremees. Herra ütles: sa pango agga warsti sea numale, et ta pulma aiaks rammus on.

Perrenaene. Se on so walle, ütles, mis maggus jut se olli?

Perremees. Eks sea lihha maggus olle? mis sa maggusamat weel tahhad! Herra satis sulle paljo terwist, ei se walle olle. Wi nüüd Mardile need head sannumed, ma lähhan põllo peäle, neid äkkeid parrandama, mis mul polele jänud.

Perrenaene. Tulle ommeti tuppä, ja panne tö-riwed selga. Ollen ma sind aidand, siis lähhan Mardile üttema.

Sai Mart sedda kuulda, jättis tö mahha, ja piddi Mandimerre jooksmä, et An ka sedda rõmo tunneks. Eit kelas ärra, lubbas isse temmaga sinna miinna, sedda Anne perrewanemattele teäda anda. Mart pallus eide, et ta ommeti lubbaks pühapääw linna miinna, Annele ehted ostma. Minna ostan temmale ummiskingad, kolmed mütsid, kolm sidi mütsi, se mis pulma päwal, sel olgo kuld rosid; nelli põlle, wiis rätiko, kolm sidi, kaks poomwilla. Siis weel penikest riet kaks, laia penikesse pitsiga al. Kui se puhhas ta ümber on, siis ma annan temmale musso, ja ütlen: wata, mis kanna sa olled.

Perrenaene. Olle wait, mis sinna naes-terahwa kaubast tead; kui sinna omma kauba

näitad, sedda laidetakse ja sind naertakse, et sa lastnud ennast petta. Ma lähhan isse linna, mul seäl üks koiamutter, kes mo sugulane on, saan minna siis ka monne aasta takka tedda nähha, se moistab seddasuggu asja, ja tingib pole koppika peäle.

Mart. Mõh, millal sa siis lähhad, kulla eideke? Müüd kuwalge, woime weel tük ö peäle sõita.

Perrenaene. Jägo siis pühapääwa peäle.

Mart. Minna lähhan waatma, kas hobbone raudas, ja pannen wanke walmis.

Perrenaene. Ja minna lähhan, pannen warsket woid ja kedowilja walmis, mis ma koiamuttele wiin; siis lähhan isä kääst rahha küssima.

Mart. Mul on ennesel rahha kül ja Anne illuks tahhan ma sedda kullutada.

Perrenaene. Hoia sedda Anne kassuks; polle parremad abbi hädda aial, kui se koppikas, mis taskus.

Kui öse ollid liinas puhkand, läksid naesed podi, Mart trampis tagga järrele. Podis küssiti, kas temma arwab ka illus kül ollema. Ollid asjad ostetud, läksid naesed koiu, Mart hulkus möda ullitsaid, näggi woffkiratta hõnes ülesehitud; seisis ja wahtris selle peäle. Üks koddanik küssis temma kääst: mis sa wahhid teik se aeg selle ratta peäle?

Mart. Minna tahhan woffi osta Annele; kas sa müüd mulle? Koddanik juhhatas tedda treieri jure. Sai treieri tuppä, küssis: kas sinna se treier olled, ma tullin Annele woffi ostma; mis wof maksab? Treier näggi, et ta

wokki hinda eiteadnud, küssis nelli rubla hõbbedad. Mart kuulnud, et tulleb tingida, ütles: olled sa sõgge! ma ostan nelli rattast, ja saan wankrekerra kauba peäle, selle hinna eest; ma annan sulle kolm rubla. Sai kaup tehtud, rahha maksetud, Mart ütles: mü mulle kingad; ma tahan Annele kingad osta. Dreier juhhatas Mardi Niggola ulitsasse, seal sa nääd hone jures üllesse malitud, kus neid tehakse. Mart läks Niggola ulitsa möda, näggi kuld-sapad, jäi seisma, läks eddasi, wiis wokki maiasse, kus kortres seisid. Siin ma toon illusa wokki, ei temmal kingi olnud müa, juhhatas mind Niggola ulitsasse. Kõl ma näggin, kus kuld-sapad tehakse; agga need woiwad kallid olla ja rasked; egga An neid ommeti jolga panne.

Perrenaene. Mis sa sedda tühja uhkust järrele aiad; minna käin sui ja talwe palja jallo. Kõl taat need kingad tullesse wiskab, kui kätte saab. Panna hobbone ette, sinna pillad sel wiisil wiimse koppika taskust. Pista kaup poue; ma jättan Jummalaga.

Ei kaup mahtund poue, Mart panni kot-tiga kaela ümber; nenda läksid foio.

Said ukse ette, eit läks tuppä. Wanna mehhe meel olli hea, et temma omma wanna lisokest jälle kätte sanud, sundis lenot soja kalja teha, ja hästi maggusat sisse panna. Mart toi wokki tuppä, lbi kääga kotti peäle, ütles: siin seiswad minno Anne illud. Perreelit nättis feikidele, mis temma ostnud. — Perreemes küssis, kus siis need sõmuksed on? Kõl need Mardi käes. — Mart süllitas ja ütles: wõtko paggan need ummistkingad ja

kuld-sapad! nende sü, et ma unnustand; läh-hän läbbi dõd liina, homme ollen õhtuks sõr-mustega jälle siin. Eit kostis: kust sa neid liinast leiad, kui need minno taskus seisawad.

Ütle Mart, küssis isä, mis sinna kuld-sapadest rätisid, polle minna neid ellades näind. Jah, taadite, sa polle kaua liinas käind; ma ollen isse kuld-sapa näind, ja tean selle maia, kus neid tehakse.

Marret olli tulnud Mardile ue abbiellusse õnne sowima, õõldi et linna läind ehted ostma; küssis: kus siis Jürri on? juhhatati Jürri jure. Sai ta jure, küssis: mis sinna teed?

Jürri Tarwel. Painotan re jallakse.

Marret. Kuida kässi käib?

Jürri Tarwel. Kirwe hobist nähha, otsekõhhe kül.

Marret. Jkka sa teistele tõõd teed, milla sa siis ennesele hakkad teggema?

Jürri Tarwel. Se on nago ennesel, kui nende kassuks tullib, kes minno eest hoolt kandwad.

Marret. Jürri, wõtta kuulda sedda head, mis ma sulle sowin.

Jürri Tarwel. Mis hea se on?

Marret. Teie maiasse tulleb nüüd noor perrenaene, ei tea, kuidä sa sellega forda saad; temma noor, ja noorte rahwal uhked ja ker-med wisid, temma sunnib sinna ja teinna.

Jürri Tarwel. Kui temma mind ei sunni lammasit niitma ja lehma lõpsma, feik

mu maia tööd moistan tehha, ja teen hea melega. Minna sanud ikka korda, kuidas ma temmaga korda ei saaks; woib ommeti kat- suda.

Marret. Kule, mis ma piddin sulle ütles- ma. Transi Jürri maia = ello lähhab igga päwaga sandimaks; temma aiad laggund, roikad põlletand ärra, oraksed waesel wisil mahha tehtud, kōrs kōndmatta, nūūd mūūd hōlled ja heinad. Jo kōllakubjas sedda annud moisa teāda: ei sedda pitkemalt perre peāle ei jāeta. Kust se siis tulleb! se olli monne aasta eest, diete noukas maia. Eks se olle agga selle naese sū, mis temmal nūūd on. Naene on, nenda kui wanna sanna ütleb, maia luf.

Jürri Tarwel. Kūl siis selle luffo suur wedro woib katki olla, ja mees ei moista parrandada.

Marret. Nāgiti sest naesest, et minnewal suuwel lāind perrega tahha metsa heinamale; perrenaene kaddund nago kēe alt ärra, ofind tedda pāāw otfa, mõtlend et metsa ärrakad- dund; temma puggend kōni maggama. No, ütles, mis perrenaene se on? Sinna Jürri, olled wannelane pois, ei ma jātta sind rah- hul, sa pead naest wōtma.

Jürri Tarwel. Mifs?

Marret. Kes siis so eest murret kōnnab?

Jürri Tarwel. Jse.

Marret. Kes sul sullad kōub, kes riet lappib?

Jürri Tarwel. Jse.

Marret. Kes so sārjid pesseb?

Jürri Tarwel. Jse.

Marret. Kuida sa nūūd sārki pesseb?

Jürri Tarwel. Rahhe kēega, nenda kui naesterahwas.

Marret. Kus sedda immet ellades olnud nāhha?

Jürri Tarwel. Zerwel, lagri kōhhal, pessid soldatid sārjid ning pūrsid; ja mis walged! hopis puhtamad kui se sārki, mis sinno selgas.

Marret. Wōtke ikka minno head nou kuulda; sul on joudo, sūggise mūsid hārja, said 62 rubla, sul weel kaks teiste kēes sōmas. Sul hea hobbone; ma tean, sul paljo rahha teiste kēes seismas, ja ommas kirstus, seāl sul tedda hea kōrd. Katsi kuidas sinna selle kōhha saad, minna katsun sulle hea naese.

Jürri Tarwel. Ei tea, kas se mo mele jārrel, mis sinno nou mulle pakkuda.

Marret. Egga ma sulle santi ei sōwi, se on üks tōteggia, keik wāljased tōōd ta moistab, isse hakkaja, ei karda kōlma wihma egga soja päwapaistet, mitte tuisko egga tuld; temma kōub, temma kēhrab, ja mis kōnna se tō, mis ta teeb! Ommad asjad hoiab ho- lega ja panneb illufaste paigale; nāitās mulle nōōla kērras, mis jo kaks aastat seisnud. Se on hea, et ta ommad nōōlad hoiab, sest naesterahwas ilma nōōlata, nago kas kōneta.

Jürri Tarwel. Kes se kallis tūdruk on?

Marret. Mo norem ödde, Anno.

Jürri Tarwel. Ei se sa luisko hoitud, kautand omma ärra, ja se ka, mis meie Leno talle laenand.

Marret. Se olli wõ sü; panni käl illu-
faste wõ alla; seält need tuffkund heinte sisse.

Jürri Tarwel. Ei ma sedda tahha;
sa olleksid ennam mõ mele järrel.

Marret. Sul õigus käl, Anno sinnute
alles weel noor. Minno wannamehbel tiiskus;
käl Jummal tedda pea korjab. Jägo siis
selle peäle, nenda kui sa ütled; ma tullen siis
sulle, kui ta surnud. Jummalaga armas
Jürri, ma lähän maia eest murret kandma.

Sai Marret läinud, Jürri löi wiibhaga
kirwe süggawalt pakko, üteldes: On se üks
naesterahwas! se on nago lupaenjas, ei teist
seddasuggust polle naeste hulkas ollemas. Mees
alles ellus, jo katsub, kust ta teist saab. —
Ei minna naest wõtta; mis minno ellul
wigga? minna ellan hea innimestega ühhes.

Kui re-tallad walmis ollid, otsis kust teist
tõõd leidis. Jo lapse põlwes ta leiwawanne-
mad sundisid tedda tõle; se Jürrit õigeks
mehheks satis; ei temma mõtted sanud laia
teed mõda ladduda. Laiskus keige kurja hak-
tatus.

Müüd hakkati maias, pulma wasto ehita-
ma; reie allune tehti puhtaks, tellid woeti
mahha, lauad ja pingid parrandati. Tulli
se pääw, kus kosjawina sadeti, Mart olli
rides, hobbone rakkes, otasid Puseppa wanna-
meest, kes lubband isfamehheks tulla. Sai
tulnud, perremees pakkus kät, ütles: wanna
wend! mis sa sest tüllist arwad, mis minno
maiasse tulleb, maggusam olleks minno melest
sinnoga jutto aiada ja rahhul pibo põlletada.

Eit läks kambri, mäsiss ehted puhta rätiko
sisse, panni punnase paelaga kinni, wiis Pu-
seppa Hanso kätte, ja ütles: siin ma toon
sulle titte, käl sa tead, kellele sa sedda wiid;
läks taggasi, tõi taldriko peäl sutäis wina, ja
ühhe linna saia, ütles: katske, et teie õhtuks
taggasi sate; meie otame sõmaga, saab siis
kuulda, kuidas se olnud.

Mart olli sõitja, hakkas nenda walloga
aiama, et wannamees kissendas: sa aiad jo
wanke katki. Kuida siis senna same, ehk õh-
tuks taggasi.

Anne maias kuulsid piitsa plaksu ja raud-
ahhela killinat, moistsid ärra, et kosilane tulleb.
Said terretand, isfamees ütles: Meie maiast
lind kaddund, mis meile pididi pesa ehhi-
tama; olli walge tuikenne, terrase ja wagga
filmaga; ma tedda warsti tunnen; saime kuul-
da, et temma seie tulnud, tulime omma kät-
te sama.

Perrenaene ütles: ma näitan teile meie
sinnud, wõlke omma hulgast. Läks ja tõi
ühhe wanna ellatand mori: käl se teie lind
woib olla. Isfamees, oise kui ehmatand,
ütles: se ei kinnita wankele panna, wi agga
jälle pimmeda nurka. Perrenaene wiis, ja
tulli pitkaga taggasi, mis immerides olli
ehhitud. Isfamees hüdus: mis paggan! se
on jo meie herne hirmutus. Ei! meie lindo
tunneb filmist, need on waggad ja kännad.
Teie püate meid petta; olge nenda head,
andke meile omma kätte. Perreet tuli Annega
taggasi, Mart ja isfamees hüüdisid wasto: se

on meie, ja, se on meie linnok! Isfamees läks, kimp käes, Anne wasto, ütles: siin ma toon tütte, pallun aasta pärrast teise tittega tassuda.

Kui Ann olli ehted wastowõtnud, pallus isfamees: wõtke nüüd keik nore rahwa termist jua. Mart olli wina tuppa tonud, pakkus, kes agga tahtis.

Isfamees hüdis Marti, ütles: et agga linnok käest ärra ei lähä, pannen tedda hõbbe abhelaga sinno külge kinni. Wõttis sõrmüksed ja kihlas neid, sowis neile paljo õnne, õppetas neid, kui luggema lähwad, õppetajat palluda, neid mahha õõsda.

Jättame Jummalaga, meil tük maad miina. Said õhto sõnud, wiis Mart isfameehhe hobbosega koio, tännas, et temma sedda wae- wa wõtnud nähha.

Nüüd perreie:el olli mitme asja eest murret kanda, et keik pulmaaiaks illus ja wisakas olleks.

Pulma päwal olli keik kõrwale kantud, oue puhtaks pühitud; reie al seisid iggas nurkas nored kused; wenniteste mõda ollid kuse top- sud, mis kül illus olli nähha. Oue wärrawas seisid kaks kuuste püsti, kaks ollid loga wisil kotto seutud. Et tubba walgem oleks, olli perreieit lastnud linnad mõda seina lüa. Üks walgustaja rippus laest, illusa paela külles ja kandis nelli künalt. Pulma-laual olli igga asseme kohhal tadrük, ja suur seppiko tük peäl. Laual olli sea lihha, hanne pradi, kogid ja kapstad; mitme kaanno sees seisid ollut.

Keik oli walms; otasid agga pulmalisfed tullemä.

Sai pulma saia kulla liggi, läks peiopoio nago tuul, pulma maiasse teada andma, et tullemad; sadeti temmaga nore rahwale toop õllut. Peiopoio, toop kõrges käes, läks õis- kades tuhhat nelja taggasi. Jürri wõttis püssi kätte; nenda kui wärrawast tullid, tõm- bas lahti, wiskas püssi käest mahha, ja rutto ukse ette. Hobbone jooksis alles, jo ta olli hobbose peält loga mahhastikund, ütles: ei meie ni kallist asja mõda lasse; ei siit maiast ennam ärra anta. Aitas noriko wan- krest mahha. Norik andis temmale paar sinnisid kindad ja ütles: need, Jürri, ma isse sulle kuddund.

Ollid keik wankest mahha tousnud, naes- terahwas rided heintest puhhastand, põlled seadnud, küsisis peiopoio: ollete walms? Wastati: jah! Aistus ette, löi mõdgaga risti ukse peäle, astus tuppa, löi weel kolm risti, wasto hommikut, wasto lounat ja wasto õhtut, hüdis waljo heäleaga: Kaddugo kurjad waimud; teie pühhad inglid, wõtke meie noort rahwast hoida, toge nende maiasse õnne, et keik neile heaks tulleks. Siis wõttis noriko käest kinni ja wiis sõma laua tahha, sedda- mõda istusid keik pulmalisfed sõma-lauda.

Kui ollid sõnud, tõi perreieit lapsokesse, panni noriko sulle, üteldes: Annan sulle, armas tüttar, last hoida, se on naese esfimenne murre; kui sul lapsed jäggatud, siis kaswata neid Jummalä auuks ja liggimeste rõmuks,

sest wannematte murre on, omma laste eest hoolt kanda; — nemmad peawad was, tust andma Jummalala ees.

Wasto õhto tõi peio pois toli, panni pädja peäle ja illusa waiba selle lulle. Isfamees linnotas noriko, ja panni põlle ette, ütteldes, nenda kui pulmas petakse, kui mütsi pähhä pannakse: „Jätta tüdrukõ kumbed mahha, pea meest meles ja kanna maia eest murret. Et se sulle mele jääks, annan sulle hobi. Lõi, naggo paitamise wiisil, plakso palle peäle. Siis keif naesed hakkasid laulma. Kui laul olli otsas, ütlesid naesed: nüüd noor naene ehhitud. Ta tousis toli peält ülles ja kum mardas keifide wasto.

Kolmandamal päwal tulli peio pois, Euh, jaga küllimit pea peäl, hüdis: Pallutakse pulma, pulma, pulma! sõitke walge hobbostega.

Andid ollid jäggatud: isfamees hüdis pealis, joduks nore parile middagi maiasse lubbada; siis teised lubbasid, kes lamba, kes põrsa, kes kassi, kes kanna. Ceäl olli siis sedda nalja-jutto kül kuulda. Õhto pandi söma lauale waagna täis kapsta leent, määrgiks, et pulmad otsas ollid. Pulmalised jätsid jummalaga.

Teine päaw jo pandi tellid ja wol wanna assemelle.

Norik olli ue kohhaga wägga rahhul, ja keif perre tedda armastas. Wanna eide melest minnia olli armas, nago omma laps; näggi temmast head abbi, ja moistsis ärra, et temma kätte maia woiks jätta. Kolme ku

takka kaebas wannaeit, luud löndid haiged ollema, ja süddame alt wallo tundma; ütles ärratundma, et temmale raske haigus tulleb; ei ta räkind paljo ja seisib ikka mures, ja kui omma wannamehhe peäle watas, tulli wessi ta silmi. Temma tousis tihti woffti taggant ülles, ja heitis sängi.

Ühhel hommikul hüdis: An ja Leno, tulge, aitage mind, wige mind kirsto jure, wõrke pea alt wõtmed ja tehke lahti. Ceäl kirsto jure, ütles: Sinno pärrast, Leno, mä tullin; siin on tül louendid, siin on kolme lue rie, need annan sulle; wõtta se prees mõ käest, ma ollen sedda omma rinna peäl kännud, kanna tedda minno mällestusfeks; se on mõ tanno, et sa wagga ja sannakulelik laps ol nud, tütre assemel sa mul seisnud. Leno panni käed omma filmade ette, ja hakkas hal ledaste nutma. Egga sa ommeti surrema läh hä, armas kallis eit!

Eit. Jummalala tahtminne sündko; kui ta futsub, mis minna temma jure ei lähhä.

An, wõtta nüüd kirsto wõtti omma kätte, nago perrenaene, ja sedda mis kirstus; ei omma tasko ma wõtme ennam panne. An wõttis nuttes wõtme.

Wige mind nüüd taggasi; ärge nimmetage sest sanna, et mõ wannamees egga teised ei kurnasta.

Cai sängi, ütles: agga minno ram löppend! Leno pididi moisa minnema, rohto sama. Eit kelas ärra, mis sa tühja känd; se ilm ei

Kaäna rohto, mis surma wasto olleks. Ei minna enam abbi leia, ma lähân siit ilma.

Wannamees tulli teine pääw ta sängi ette, küssis: olled sa nenda haige, mo armas liso? Kui Jummal sind wõttab, kus minna waene jään. Ma lodan, et Jummal arm sind surma eest hoiab.

Eit. Surm on Jummal arm; se, kes sündimise läbbi, meile te seie ilma seaduud, se wõib meid surma läbbi teise ilma. Surm meid pattust peästab. Wõttis omma mehhe kät, ja ütles: Surm panneb meie käd jälle kokko; ärra kurwasta, ärra nutta! Sa olled ikka omma Jummal peäle lootnud; se lotus, mis ta so sisse pannud, on ka armolise Jummal polest tootus, et meie iggaweste kokko jame.

Mees näggi, et räkiminne naesel raske olli, läks oue, et üksi olleks. Sai haige puhkand, hüdis Jürri, küssis: mis ma sulle järrele jättan meletuletamiseks, tännuks, et sa hea, sannakulelik laps olnud!

Jürri Tarwel. Se hea, mis sa mulle teinud, jääb mulle iggaweseks mälestusfeks. Minno isä ja emma tännawad sind taewas, et sa mind, waest last, wõtnud kaswatada, Jummalat õppetand armastama, ja õige te peäle juhhatand. Ei ma sulle sedda woi tasfuda.

Eit. Kõl woid, kui sa minno Mardile abbiks ja õppetajaks jääd, kui isä surnud. Sinno õppetust ta wõtnud kuulda. Ei ma

sind enam kauaks nä. Jä mulle seltsiks, ja anna telefastet, kui küssin.

Olli nattuke puhkand, küssis: Mis surm on?

Jürri Tarwel. Surm on, kui waim kehast lahkeb. Kehha maetasse, nago muida, mulla sisse; sest waim ei tarwita enam kehha, nago kanna poeg ei tarwita sedda munnakoort, kust ta ilmae touse.

Olli nattuke aega, küssis: Ütle, mis hing on?

Jürri Tarwel. Hing tähendab siit ilma ello, et waim kehaga weel ühhes; kui enam ei hinga, siis teäda, et siit ilma ello otsas, et kehhatenistus lõppend.

Beikesse aia pärrast küssis jälle: Mis se waim on?

Jürri Tarwel. Waimul polle kehha ollemas, ta kehata nago mõtte; temma se kehha wallitseja. Meie usso lotust möda, on Jummal waimo iggaweseks elluks tonud. Sest mõtte, mis waimust wälja lähhab, ei karda hukkatust; kui sedda ei sa hukkata, siis waim isse ei seisa hukatusse al. Kui weetilgast ei sa jäggo, kuida siis merrele woiw ota kehha? Waim se on, mis praego meie wahhel ligub, mis teise mõtte ärramoistab, ta peäle wastust annab. Sa nääd, meie teine teifest emal, so kehha nõrk ja haige, siiski sinna moistnud, mis minna mõttelnud, mis minna õõlnud. Liggidalt sanna kannab mõtte kaugele; kus kirja moistetasse, on kirri mõtte kändja. Kõrw ning silm on mõtte wastowõtjad. Waimo sees seisab se melespidamine, et käl aeg

lâind, temmasse jääb mis sündind. Siit ma-ilmast meletulletamist wõttab kasa, kuidas ta olnud, kuidas ta püüdnud surma wasto walmistada.

Haige ütles: usu Jürri, minna saan nendega jälle kokko, kes minno melest siin ilmas armsad ollid. Se lotus mul touseb kindlaks ja surm mul lähhab armsamaks.

Jürri Tarwel: Nendagi minno lotus on. Se armolik Jummal, kes innimest õn- nistusfels lonud, ei lahjuta neid, kes ühhe selge armastusse sees seisnud. Kui siit ilma kehha meie waimo enam ei warja, näme waimo selgeste, nago ku, kelle alla pilwe waund, näme ta selgust, näme ta plekkid; seäl need innimesed seltsiwad kokko, head teine teise rõmuks, kurjad teine teise kiusteks.

Maias seisib suur kurwastus, lotus olli lõppend, et haige parremaks saaks; istusid keik murre, ei olnud sanna kuulda. Haige järsko hüdis: Mai! Eõnno! armsad lapsed, teie tullete mind wima, ma tullen!

Keik lüksid sängi jure, näggid, et ta rahho- likkult maggas. Ürrikesse aia pärrast ütles: mul olli üks kanna unni; ma näggin mo lapsed mis surnud; need tullid mo järrele, nende silmis seisib rõõm; se olli enam kui unnenäggo, mo hing olli kerge, ei ma tunnud enam ennesel kehha ollemas. Tehke mulle asse walmis; aitke mind sängist. Pandi asfeme peäle. Monne aia pärrast ütles An: jo enam ei hinga! Mart tulli ja watas omma armsa emma peäle, wõttis käed, andis

suud ja kastis neid omma silmarweega. — Tännan sind, et sa mind õppetand Jummalat tundma, ja tedda ille keik armastama, ta pühha tahtmist austama.

Tulli wannamees ta asfeme jure, watas halledaste ta peäle, langes põlweli ta kõrwa mahha; nenda keik teised.

Wannamehhe palwe olli: „Suur Jummal! kes sa mo naese siit ilmast hüüdnud, wõtta ka mjnd pea korjata, taewane Isä, wõtta mind omma laste hulka!

Jürri hüdis Marti: Tulle, kanna emma aita. Said reddeli tõstnud, kus surnud peäl seisib, peerg kukkus, tulli kustus; kui pimmeda toa uft lahti tehti, koido täht hülgas, noor keit päwa tousmist lähhandas. Se taewa illo, mis Jürri filmi paistis, panni tedda seisma, ta ütles: nääd Mart, nenda meie eide ue ellopäwa hakkatus. Jo ta waim niüd suremad rõmud tunneb!

Kui sannumed said moisa, et Eiso surnud, tulli kirjotaja maiasse ja ütles: Herra satis laulo, mis ta sinno õnsa naese, ja igga hea naese auuks teind; ma pean sulle sedda luggema:

Ei sa kule minno heäle,
Sind ei kanna enam ma,
Keik mo rõmud sega lõppend,
Ei ma ella simota.

Ükfi seisän, murre seltsiks,
Soe nut niüd kattab film',
Lähhan sinno hawa jure,
Kidan surma, laidan ilm'.

Seät mo sübba tunneb rõmo,
 Seät ma kulan taewa heät'.
 Pallun: kes sa naese wõesid,
 Heida armo hinge peät'.

Põlwi! heidan haa jure,
 Surma tolmul' annan suud;
 Heitke mind mo naese jure,
 Polle rõmo mulle muud.

Wannamees olli kâed risti pannud, ja nuttis,
 õhkades ütles: Jummal olgo tännatud surma
 eest; surma lâbbi ta meid kofko korjab.



Eesti=ma rahwas! olgo se teile mällestus,
 seks, et teie mo melest armsad ollete.

Kawwila moisawannem
 P. Gr. Mannteuffel.

10mal Mai=kuu päwal, 1838 aastal.



Uebersetzung des Verses Seite 5.

Mâäd sa, ku, se kulla rattas,
 Weereb uddu=jäerwe peät.
 Pâike heitnud metsa tahha,
 Palla peitnud warjusse.
 Minute looke weel lautab,
 Lânhab lojat armo eest. —

Sieh den Mond, die goldne Scheibe,
 Rollend auf der Nebelsee,
 Die Sonne neigte sich im Walde
 Im Schatten floh die Tagesglut.
 Einzig preist im Dankgeföhle
 Der Lerche Lied des Schöpfers Huh.



Z u s a z.

Es weckt in mir die feierliche Stille
 Der Sehnsucht heiliges Gefühl.
 Dort glänzt ein Stern, es leuchten Miriaden;
 Und alle faßt der grenzenlose Raum.
 Das ist der Allmacht Bild, das Bild der Ewigkeit,
 Das zu dem Geiste spricht, und ihm die Hoffnung beut;
 Der Zuruf ist's aus einer Geisterwelt,
 Das Wort, daß ich ihr angehöre.

P. Graf Mannteuffel.

